

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Sexualitetsdiskursens motståndsgerrilla

- asexuell verklighet, identitet och diskurs

C-uppsats
Våren 2007
Socionomprogrammet

Författare:
Jennie Bergius
Stina Nydahl
Ida Nygren

Handledare:
Helena Johansson

TACK alla ni informanter som har gett oss en oerhört spännande och lärorik sista termin på socionomprogrammet. Utan ert mod och engagerade medverkan hade denna uppsats inte varit möjlig att genomföra.

Vi vill också tacka vår fantastiska handledare Helena Johansson som har väglett oss genom uppsatsen, jäktat oss när det behövts och peppat oss till att hitta rätt spår. Hur hade det gått utan dig?

Ett sista tack vill vi ge oss själva, för att vi har stått ut med varandra och för att vi under hela vägen trodde på uppsatsen.

Jennie, Ida och Stina

ABSTRACT

Titel: Sexualitetsdiskursens motståndsgerrilla - asexuell verklighet, identitet och diskurs.

Författare: Jennie Bergius, Stina Nydahl och Ida Nygren

Nyckelord: Asexualitet, Socialkonstruktionism, Diskurs, Queer

Uppsatsen syftar till att identifiera och ringa in rådande normer kring sexualitet och hur asexualitet förhåller sig till dessa. Vi har utfört kvalitativa intervjuer via mail, med individer som identifierar sig med asexualitet. Dessa intervjuer har vi analyserat för att urskilja vad diskurser kring sexualitet och asexualitet innehåller och hur de förhåller sig till varandra.

Våra huvudsakliga frågeställningar är:

- Hur definieras asexualitet av respondenterna?
- Vad upplever respondenterna för reaktioner från omgivningen?
- Hur upplever respondenterna samhällets attityder till sexualitet och asexualitet?
- Hur kan dessa definitioner och upplevelser förstås utifrån en teoretisk referensram?

För att analysera empirin har vi valt ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och ett queert förhållningssätt. Vi har använt oss av två modeller som rör sexuella normer i samhället, vilka vi har valt att sammanfatta som sexuell normativitet. I analysen har vi även använt oss av en kortare redogörelse för framväxten och bakgrunden till begreppet sexualitet.

Resultaten av studien visar på en gemensam upplevelse hos våra informanter, denna upplevelse är att många i deras omgivning har svårt att förstå och förlika sig med asexualitet. Genom analysen tolkar vi det som att den rådande diskursen, kring en förväntad medfödd sexualitet, gör asexualitet svårbegripligt. Vi ser också att uppfattningen och definitionen av asexualitet skiljer sig mellan informanterna. Uppsatsen belyser hur asexualitet ofta associeras med något problematiskt eller sjukligt. Vi vill, med analysen av informanternas intervjuer, visa på en annan bild av asexualitet skapad av människor som själva identifierar sig med asexualitet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INTRODUKTION	5
Bakgrund	5
Syfte	6
Frågeställningar	6
Förförståelse	6
Asexualitet och identitet	7
TIDIGARE FORSKNING	8
TEORI	9
Förändring över tid	10
En annorlunda makt	10
Romantik och plastisk sexualitet	12
Socialkonstruktionism	13
Queer	15
Den rådande normen: sexualitet	16
Sexuella värdehierarkier	16
Heteronormativitet	17
Tystnaden	19
Att förstå asexualitet	19
METOD	20
Kvalitativ metod och vetenskaplig utgångspunkt	20
Intervjuer via mail	21
Intervjuguide	22
Urval	22
Genomförandet av intervjuerna	23
Genomförandet av analysen	23
Validitet och Reliabilitet	25
FORSKNINGSETIK	26
Etiska överväganden	26
ANALYS I	27
Presentation av informanter	27
Definitioner av asexualitet	28
Att inte vilja ligga	28
Lust – något naturligt	29
Teoretiska kopplingar	30
Va, vill du inte ligga?!	31
Teoretiska kopplingar	32
Att skapa asexuell diskurs	33

Teoretiska kopplingar _____	35
Sammanfattande resultat _____	36
Asexualitet som position eller identitet _____	36
Att upptäcka ett ointresse _____	37
Att definiera ett ointresse _____	37
Teoretiska kopplingar _____	38
Internets betydelse _____	40
Asexualitet – definitionens olika värden _____	40
Teoretiska kopplingar _____	42
Att ”komma ut” som asexuell _____	44
Obligatorisk sexualitet – att tvingas ”komma ut” _____	45
Teoretiska kopplingar _____	45
Sammanfattande resultat _____	46
Relationer _____	47
Kärlek och närhet utan lust att ligga _____	47
Teoretiska kopplingar _____	47
Att tvingas förklara sin olust _____	48
Teoretiska kopplingar _____	49
Kärleksrelationer och förväntningar på sex _____	50
Teoretiska kopplingar _____	50
Sammanfattande resultat _____	51
ANALYS II _____	52
Kön, genus och asexualitet _____	52
Teoretiska kopplingar och tankar _____	52
SLUTDISKUSSION _____	53
Svar på frågeställningar _____	53
Hur definieras asexualitet av respondenterna? _____	53
Vad upplever respondenterna för reaktioner från omgivningen? _____	54
Hur upplever respondenterna samhällets attityder till sexualitet och asexualitet? _____	54
Hur kan dessa definitioner och upplevelser förstås utifrån en teoretisk referensram? _____	54
Nya tankar _____	54
Engagemang _____	56
Koppling till socialt arbete _____	56
För framtiden _____	57
REFERENSLISTA _____	58
Litteratur _____	58
Artiklar _____	59
Nätet _____	59
BILAGOR _____	60
Bilaga 1. Informations- och Samtyckesbrev _____	60
Bilaga 2. Intervjuguide _____	61

INTRODUKTION

I detta avsnitt kommer vi att delge vår bakgrund till uppsatsen och vårt val av ämne. Vi kommer att berätta om uppsatsens syfte, frågeställningar och redovisa vår förståelse inför uppsatsen. Vi kommer även att redogöra för definitioner av asexualitet och vår socialkonstruktivistiska definition av identitet.

Bakgrund

Sex, sexig, sexuell. I vårt samhälle är det svårt att lämnas oberörd av begreppet sex, en mängd associationer uppstår vid kontakt med detta ord. Associationer som markerar vad sex innebär, vad sex utesluter och i förlängningen vad vi vill att sex skall innebära och vad vi inte vill att sex skall förknippas med.

Sex finns dessutom överallt - i biologiundervisningen i grundskolan, i reklam och i medier, i modevärlden, i skönlitteratur och erotiska noveller, på tv eller i en låda under sängen eller längst in i garderoben i form av porrtidningar. Sex uppmärksammas ständigt genom offentliga debatter i till exempel medier. Debatterna äger rum i skenet av rådande normer och värderingar som bestämmer vad som är rätt och fel och vidare vilket sexuellt beteende som föredras och vilket sexuellt beteende som närmast anses vara sjukligt.

Då vi funderade kring vilket tema vi skulle välja till vår uppsats var vår första tanke att skriva om något som var roligt och intressant. Vi var medvetna om att det skulle bli tufft att skriva uppsats och tänkte därför att ett engagerande och kul ämne skulle underlätta det hela. Vi började prata om sex och konstaterade att det aldrig kan bli ointressant. Ganska snabbt gick vår diskussion om sex som något kul, över till hur sex också kan vara problematiskt och påfrestande. Vi pratade om krav, maktstrukturer, kroppsideal och normer som existerar i samhället i relation till sex. I denna tankeprocess dök tanken om asexualitet upp och hur asexuella kan tänkas förhålla sig till sex, sexualitet och den pågående debatten kring detta.

Vi som författare har delvis skilda men också likartade erfarenheter av sex. Något som vi tre delar är att vi alla någon gång upplevt stress, med uppmaningar från media och samhället i stort, gällande sex och sexighet. Vi har i sällskap och på eget bevåg funderat över vilka sexuella beteenden som är ”okej” respektive ”inte okej” och varför det är på det här viset. Funderingarna har i sin tur lett till känslor av provokation och frustration. Frustration över existerande normer kring sex och även över det konstanta brus av sex som finns omkring oss. Vi har också upplevt hur det är att under en period vara ointresserad av sex. I våra diskussioner kom vi dock fram till att det inte var någon av oss som visste hur det var att *aldrig* ha känt lust till sex.

Vi funderade kring om det skulle kunna upplevas som en lättnad att vara ointresserad av sex. Då samhället ständigt prackar på oss information och uppmaningar om vad sex är, hur det ska gå till och vice versa, eller om olusten till sex kunde få individer att känna sig minst lika om inte mer stressade. Denna motsättning, mellan en ofrånkomlig sexualitet som norm och en individs upplevelse av att sakna lust, gjorde oss mycket nyfikna. Om ni delar vår nyfikenhet är det en god idé att ta del av vår resa och läsa vidare. Vi hoppas att vi genom denna studie kan stilla en del av din nyfikenhet!

Syfte

Syftet med vår uppsats är att diskutera förhållandet mellan rådande sexuella diskurser och diskursen kring asexualitet. Vi vill dessutom lyfta fram och skapa förståelse för asexualitet och individer som på något vis förhåller sig till asexualitet¹.

För att diskutera förhållandet mellan rådande sexuella diskurser och diskursen kring asexualitet söker vi också ringa in rådande normer kring sexualitet. Hur upplever och förhåller sig respondenterna till rådande normer kring sexualitet och hur förstår de sig själva i denna kontext?

Frågeställningar

Hur definieras asexualitet av respondenterna?

Vad upplever respondenterna för reaktioner från omgivningen?

Hur upplever respondenterna samhällets attityder till sexualitet och asexualitet?

Hur kan dessa definitioner och upplevelser förstås utifrån en teoretisk referensram?

Förförståelse

Innan vi påbörjade arbetet med uppsatsen hade vi ett antal diskussioner kring asexualitet – vad det innebar och hur det skulle kunna definieras. Vi diskuterade även hur man som asexuell kunde tänkas uppleva och påverkas av samhället i och med de rådande diskurser som framställer sexualitet som något självklart.

Vi var överens om att se asexualitet som en legitim positionering, jämbördig med andra positioneringar i relation till sexualitet. Vi var också överens om antagandet att individer som identifierar sig som asexuella troligtvis känner sig osynliggjorda och marginaliserade i och med sin position, i många av livets sammanhang och kontexter. Uppfattningen att utanförskap, diskriminering och orättvisor måste ifrågasättas, var en annan åsikt vi delade. Denna utgångspunkt ligger till grund för vårt arbete och val av teorier.

Vi är tre uppsatsförfattare och därmed tre unika individer. Detta gör att var och en av oss har olika men också en gemensam förförståelse kring asexualitet. Vår gemensamma förförståelse präglas av att vi alla är studenter vid socionomprogrammet och har tagit del av utbildningens teoretiska referensramar. Teorier som, om än mycket begränsat, nämns i utbildningen är socialkonstruktionism och vid något enstaka tillfälle queerteori och även normsystemet heteronormativitet.

Vår gemensamma förförståelse har vidgats i och med uppsatsens gång och dess teoretiska referensram. Under arbetsprocessen har vi också blivit mer uppmärksamma på mediebilderna kring sexualitet och den norm som där förmedlas om att alla bör och ska njuta av sex. Vi identifierar oss med olika sexuella preferenser och har därför olika förförståelse av vad det innebär att tillhöra en minoritetsgrupp i och med sin sexuella position. Att ha en annan sexuell läggning än den majoriteten identifierar sig med anser vi kan påverka förförståelsen inför uppsatsarbetet kring asexualitet. Vi ser asexuella som en minoritetsgrupp eftersom de positionerar sig utanför normen kring sexualitet.

Socialkonstruktionism är ett perspektiv som vi uppsatsförfattare delar och förhåller oss till i olika utsträckning. Queerteori, feminism och normkritiska modeller har vi lite olika grad av kunskap om sedan tidigare, dock har vi alla tre läst en hel del böcker kring dessa teman. Asexualitet som begrepp har vi tidigare kommit i kontakt med på lite olika sätt genom föreläsningar och avlägsna bekanta som definierar sig som asexuella. Vår, genom livet, samlade förförståelse kring normer,

¹ Med detta menar vi personer som identifierar sig som asexuella och/eller periodvis eller alltid lever asexuellt.

värderingar, utanförskap och diskriminering har påverkat hur vi ser och uppfattar normer och diskurser även kring asexualitet.

Ingen av oss har någon erfarenhet av att diskuterat asexualitet med någon som identifierar sig som asexuell. Det faktum, eller rättare sagt brist på fakta kring ämnet asexualitet gav oss del hypoteser – om tystnaden och osynliggörandet kring asexuella. En annan tanke vi har kring asexualitet är att det måste vara påfrestande att vara utsatt för samhällets sexualisering, som vi själva uppfattar som frustrerande.

Vår förförståelse och våra hypoteser har påverkat syftet och innehållet i uppsatsen. Det har också inspirerat vårt val av litteratur och formuleringen av intervjufrågorna.

Asexualitet och identitet

Asexualitet är ett begrepp som paradoxalt nog är relativt okänt och osynliggjort samtidigt som det har många olika definitioner och innebörder. Genom uppsatsens gång kommer ni att få ta del av flera olika förhållningssätt till asexualitet. Via vår förförståelse, tidigare forskning, genom våra tolkningar av teorier och våra informanternas upplevelser kring ämnet, och inte minst i uppsatsens sista del, kring analys och i vår slutdiskussion kommer asexualitet att behandlas. Vi vill även inleda arbetet med att redogöra för ett antal definitioner av asexualitet och beskriva vår definition av identitet.

Asexualitet kan vara;

Ansakenad av lust. En asexuell person har ingen sexuell aktivitet och känner heller inget behov av det (www.rfsu.se).

En person som är asexuell har ingen aktiv sexualitet och/eller känner sig inte intresserad av sexuella relationer. En del asexuella säger att de onanerar och/eller blir förälskade och kan ha icke-sexuella kärleksrelationer. Asexuella kan vara homo-/bi- eller heterosexuella. Vissa beskriver att de alltid varit asexuella, andra kan vara det i perioder, medan en grupp har en tillfällig eller permanent asexualitet beroende på sjukdom, medicinering eller skada (www.rfsl.se).

Mänsklig asexualitet (ej att förväxla med asexuell reproduktion) är att leva fysiskt fullständigt utan att känna sexuell attraktion till en annan människa och betraktas som en typ av sexuell läggning (www.wikipedia.org).

Vi tänker att det kan vara bra att inleda uppsatsen med några definitioner av asexualitet, då vi av egen erfarenhet vet att innebörden av begreppet kan vara otydligt. Vi vill emellertid understryka att det är informanternas definitioner som utgör grunden för vårt förhållningssätt till asexualitet vilken därmed också är vår utgångspunkt i analysen.

Då uppsatsen kretsar kring asexualitet som individuell positionering, anser vi att begreppet identitet är högst relevant. Vi har valt att utgå från ett socialkonstruktionistiskt perspektiv på identitet och kommer att förklara detta vidare under rubriken *socialkonstruktionism* i vårt teoriavsnitt.

Vi kommer nu att gå vidare till tidigare forskning kring asexualitet. I denna del kommer vi visa både på dess begränsade uppmärksamhet och också vilka sammanhang asexualitet kopplats samman med.

TIDIGARE FORSKNING

Den tidigare forskningen som vi funnit, vilken rör asexualitet på det sätt vi vill närma oss ämnet, är relativt begränsad. Vi anser att fyra studier har varit av större relevans för vårt fokus och syfte med uppsatsen.

Vi vill på inga sätt påstå att vi har gjort en total kartläggning av all tidigare forskning, det kan vara så att vi har missat ingångar och sökvägar. Efter mycket sökande via de databaser vi haft tillgång till är det dock dessa studier som vi funnit relevanta i vårt arbete. I vårt letande efter tidigare forskning har vi främst använt oss av sökorden asexual och asexuality men också sexual identity. Vi valde det sistnämnda sökordet för att vidga möjligheterna att hitta forskning som rör sexualitet och vi ansåg att asexualitet skulle kunna inrymmas som en möjlig positionering inom sökordet ”sexual identity”.

Förutom de fyra artiklar som vi funnit och presenterar närmre i följande text, hittade vi ytterligare forskning gjord kring asexualitet. Dessa studier har inte samma perspektiv på asexualitet som vi utgår ifrån. Vi anser dock att dessa studier är värda att nämna då de illustrerar en vanlig uppfattning av asexualitet, att det är något problematiskt som ingen person vill bli identifierad med. Vi presenterar nedan ett urval av forskning med detta perspektiv.

Vi hittade många artiklar och forskning kring asexualitet som rörde funktionshindrade. I dessa problematiseras att personer med funktionshinder ofta tillskrivs en asexuell identitet. Ett par av dessa verk som vi hittade var: *Sexuality in Adolescents with Visual Disability* (Juvva, m.fl., 2005), *Too Sexed-Up!* (McDonagh, 2007).

En annan grupp som forskningen uppmärksammat är äldre kvinnor, särskilt lesbiska, vilka samhället tillskriver en asexuell identitet. Ett par verk vi hittade på detta tema är: *Encounters with older lesbians in Psychiatric Practice* (Smith, 1992) och *Negating Identity: A Feminist Analysis of the Social Invisibility of Older Lesbians* (Fullmer, m.fl., 1999).

Fältet som undersöker asexualitet utifrån nämnda perspektiv, kring funktionshindrade och lesbiska kvinnor, var betydligt större än det som beskriver asexualitet utifrån människor som själva identifierar sig som asexuella. Vi anser ändå att det räcker att presentera detta urval för att se det som vi anser intressant, att forskning problematiserar asexualitet utifrån standpunkten att asexualitet är en slags tillskrivning hos personer, snarare än en självidentifikation. Detta skapar en slags förståelse av asexualitet som något problematiskt, vilket vi antar kan vara frustrerande för individer som faktiskt upplever sig och identifierar sig som asexuella.

Historiskt sett har asexualitet betraktats som ett bekymmer, något som beror på sjukdomar, funktionshinder eller liknande. Detta syns också på den tidigare forskningen kring asexualitet där sjukdomsperspektivet dominerar. De fyra verk vi fann med ett perspektiv likt vårt, där asexualitet ses som en möjlig positionering, presenterar vi nedan.

Då vi påbörjade vårt sökande av tidigare forskning kring asexualitet hittade vi två uppsatser som gjorts i Sverige, båda var diskursanalyser på temat asexualitet. Den ena är skriven av Matilda Lindgren (2007) vid Södertörns högskola, institutionen för genusvetenskap. Titeln lyder ”*Obligatorisk sexualitet och asexuell existens – Patologiserad (o)lust, (a)sexuella (icke)subjekt och frånvaro av begär som (o)möjliggör position*”. I denna uppsats gör Lindgren en diskursanalys av fyra artiklar. I

analysen diskuterar Lindgren asexualitet i form av tystnaden kring den då artiklarna endast diskuterar sexualitet som något givet och självklart.

Den andra uppsatsen är gjord av Sandra Linnell (2007) på sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet. I denna uppsats, som heter *"Den märkligaste bjäljen – att inte ha någon" – Paradoxer och villkor i diskurser om asexualitet i svensk dags/kvällspress*, analyserar Linnell diskurser i ett antal tidningsartiklar som berör asexualitet.

Förutom dessa två uppsatser har vi också funnit två amerikanska undersökningar. Dessa undersökningar bygger på intervjuer med självidentifierade asexuella. Den första *"Asexuality: Classification and characterization"* av Nicole Prause och Cynthia A. Graham (2007) innefattar en presentation av två olika undersökningar. En mindre kvalitativ undersökning av asexuell identitet där fyra personer är intervjuade och en större kvantitativ undersökning som innefattar ett hundratal respondenter. I artikeln förklaras olika sätt att identifiera asexualitet och vad som kan ingå samt uteslutas i denna preferens eller identitet.

Den fjärde artikeln vi har funnit är *"Coming to an Asexual Identity: Negotiating identity, Negotiating desire"* av Kristin S. Scherrer (2008). Detta är en intervjuundersökning via nätet där Scherrer har intervjuat människor via det internationella forumet AVEN, som är ett upplysnings- och medlemsforum för och av asexuella. Även denna undersökning försöker klargöra de olika definitioner av asexualitet som olika individer har och också uppkomsten av den identitetsprocess/politik som finns kring asexualitet. Här drar Scherrer paralleller till andra grupper, som genom en motreaktion mot den heterosexuella normen skapat sig egna sexuella identiteter, och också subgrupper där den lilla gruppen blir en egen norm. Det som Scherrer redogör för är att många sexuella minoriteter länge har engagerat sig politiskt för att ifrågasätta de normer som finns kring sexualitet och på så sätt framhäva sin egen roll och identitet i samhället. Scherrer anar en liknande process som pågår i de internetforum som finns av och för asexuella.

Med denna presentation av tidigare forskning kring asexualitet, vill vi nu gå vidare till vårt teoriavsnitt. Här kommer vi att presentera teorier som ligger till grund för vårt forskningsperspektiv kring asexualitet.

TEORI

Våra teorier rör sig kring sexualitet, valet av dessa har gjorts på grund av att vi inte har funnit teorier som direkt behandlar asexualitet. De flesta av teorierna är dock av ifrågasättande och problematiserande art. Sexualitet och identitet är vidare föränderliga fenomen som är kontextbundna till tid och historia. Vi vet att saker och ting förändras, vissa företeelse utvecklas eller förkastas, andra omvärderas och får en ny mening och de tredje vinner mark och legitimitet. Då vi, genom våra teorier, kan se att sexualitet som begrepp och norm dominerar i samhällskontexten, är asexualitet svårt att förstå utan den sexuella referensram som existerar.

De teoretiska verk, som vi har tagit del av och kommer att presentera nedan är texter av Michel Foucault (2002) och Anthony Giddens (1995) samt socialkonstruktionism och queerteori. Vi kommer även att tolka några modeller kring heteronormativitet, som visar på den sexuella norm som finns i samhället. I alla dessa teorier och modeller beskrivs sexualitet som en social konstruktion. Vi börjar med lite historik kring begreppet sexualitet.

Förändring över tid

Michel Foucault (2002) och Anthony Giddens (1995) har båda studerat sexualitet ur ett historiskt perspektiv och ger skilda förklaringar till hur vi i dagens samhälle förhåller oss till fenomenet. För att undersöka vilka tänkbara faktorer som legat till grund för utvecklingen mot sexualitet som begrepp har vi därför valt att göra en kort beskrivning av dess historia. Vi har även undersökt hur begreppet asexualitet kan förstås i relation till dessa texter. Som ett led i denna förståelse för asexualitet har vi läst Fanny Ambjörnssons (2006) redogörelse av Foucaults tankar.

Vi börjar med en beskrivning av Foucaults (2002) *sexualitetens historia* där vi tolkar det som att begreppet sexualitet är relativt nytt, detta började användas i mer allmänna ordalag i slutet av 1800-talet.

En annorlunda makt

Foucault (2002) inleder sin beskrivning av sexualitetens historia med att beskriva den anda som förelåg vid 1600-talets början och hur den förändrades i och med den viktorska eran. Vid 1600-talets början skildrar Foucault hur vi var relativt fria i vår sexualitet, men i och med den viktorska eran blev vi mer kuvade. Den viktorska eran förde med sig att sex var något man skulle ägna sig åt i barnalstrande syfte, och att detta skulle utövas mellan äkta makar.

Foucault (2002) beskriver vidare att vi i dagens samhälle debatterar sexualitet och kön väldigt ihärdigt. Detta förstår vi som ett sätt att återigen frigöra sexualiteten. Samtidigt beskriver Foucault talet om förtrycket som ett annat slags förtryck. Ett förtryck som verkar inifrån människorna, en makt som sprids och uppkommer genom sättet vi pratar om ett visst fenomen. Vi tolkar det som att det inte är främst genom lagliga förbud eller censur som förtrycket och kuvandet av sexualiteten upprätthålls utan att det istället är en annan maktteknik som använts, vilken Foucault kallar för diskurs². Diskurser i samhället klagör och uppfinner en slags ”sanning” om sexualitet och kön. Den nuvarande diskursen proklamerar att vi måste frigöras i vår sexualitet och att kuvandet av sexualiteten måste upphävas. Diskursen under den viktorska eran kungjorde en sanning om att sex var något som skulle ske mellan man och hustru, att kroppar skulle skylas och så vidare.

Vi tolkar Foucaults (2002) text som att kunskap och makt är sammanlänkade och att nuvarande uppfattning om sexualitet måste ställas i relation till ett större sammanhang, nämligen till ett antal diskurser om kön efter 1600-talet. Dessa diskurser är ett sätt att utöva makt men istället för att se makt som en gräns för frihet, förklarar Foucault makten som en kunskapsbärare i ständig förändring. Makten genom diskurser verkar genom en slags samhällelig normalisering snarare än lagstiftning, censur och förbud.

Exempel på diskurser kring sexualitet som förändrats är synen på onani, hur det från att ha setts som något perverst och direkt skadligt numera betraktas som helt legitimt (Giddens, 1995). Diskurserna kring onani utgår ifrån studier genomförda av experter så som läkare och samhällsvetare. De har utifrån sin ”sakkunskap” uttalar sig om fenomenet i fråga och med dessa uttalanden skapas sanningar i form av diskurser som talar om vad som är friskt, sunt eller sjukligt. Man började under 1800-talet klassificera och sortera medborgare utifrån sakkunskap och diagnostik och utifrån detta skapades nya identiteter. Personer som tidigare haft ett perverst beteende, till exempel haft sexuellt umgänge i samkönad relation eller utanför äktenskapet, fick nu plötsligt en etikett såsom homosexuell, pervers eller heterosexuell. Tidigare såg man sexualitet som ett beteende snarare än något karaktäristiskt för en person. Själva etiketten har blivit

² Diskurser formar det som tänks, sägs och skrivs, under i en viss tidsepok och i en specifik kontext, under inverkan av olika strukturer och normer (Johansson, 2006). Begreppet innefattar både dagliga samtal mellan individer och offentliga samtal i medier samt i sammanhang av vetenskaplig eller religiös karaktär.

avgörande för hur vi bedömer och bemöter personer i fråga – med etiketten kommer ett antal tillskrivna egenskaper och förklaringar. Detta medför också en slags normaliseringsprocess vilken avgör vad som anses ”friskt” och eftersträvansvärt eller ”sjukt” och problematiskt (Ambjörnsson, 2006).

Ambjörnsson (2006) ger i sin beskrivning av Foucaults text en vidare förklaring till detta utifrån ett poststrukturalistiskt perspektiv³. Poststrukturalism lägger stor vikt vid språket som skapande av mening, till skillnad från att betrakta språk som en avspeglning av världen. Språket anger vad som är möjligt att uppleva och vad som är värdefullt att uppleva, alltså - de etiketter och nya identiteter som skapats utifrån diskurser bestämmer en viss uppfattning av en person och utesluter en mängd andra. Denna tanke föranleder det poststrukturalistiska resonemanget kring skillnadens roll och uppskjutning. Uppskjutning kan förstås som att vi aldrig kan få den verkliga innebörden av ett fenomen så som asexualitet, eftersom vi hela tiden definierar asexualitet i relation till ett annat ord eller en annan etikett.

Ambjörnsson (2006) skriver ”om ett ord betyder något enbart i relation till vad det inte är, kommer vi alltid att söka innebörden i ordet någon annanstans” (s. 44). Detta innebär också att vi inte kan förstå ord utan att relatera dem till andra ord. Som exempel kan vi ta man och kvinna eller barn och vuxen, dessa begrepp blir utan betydelse om vi saknar förståelse för motpolen. På detta vis ser vi också att asexualitet och sexualitet förutsätter varandra och motsatsen till asexualitet skulle kunna vara sexualitet och tvärtom.

Om sexualitet i en normaliseringsprocess och genom olika diskurser kategoriserats som något ” normalt ” och ” naturgivet ”, blir asexualitet enligt resonemanget då det motsatta? Asexualitet förstås inte på sina egna premisser, vilket också tvingar de individer som identifierar sig som asexuella att förhålla sig till sexualitet. Hur kan vi vidare, utifrån Foucaults tankar, undersöka asexualitet som fenomen? Hur definieras asexualitet enligt de diskurser som råder? Vilka sanningar har alstrats genom kunskap/studier av asexuella individer? I fallet nedan pågår diskursen om sexualitet i media.

Som exempel på detta hävdar den australiska sexterapeuten Bettina Arndt i artikel i Aftonbladet att ”kåthet är ett beslut” (www.aftonbladet.se). I artikeln säger också denna sexterapeut att för att rädda ett äktenskap efter första barnet bör man ha sex varje kväll, vare sig man vill eller inte. Expertutlåtandet lyder; alla är vi sexuella, vi kan om vi bara vill. Konklusionen av detta blir att acceptansen för de som definierar sig som asexuella uteblir. I en vidare bemärkelse skulle man till och med kunna säga att asexualitet, enligt resonemanget, inte ens existerar.

Foucault (2002) beskriver hur makten verkar genom normalisering och genom tal – sanningen om asexualitet blir härmed något som avviker från det ”normala”, eftersom det ”normala” är att ha en sexualitet, en lust. Inte för att lagen påbjuder detta, inte för att det föreligger någon censur av uttryck kring asexualitet – utan för att medicinska experter, psykologer och andra experter som allmänheten har förtroende för definierar asexualitet som ett ”problem”, något ”onormalt”. Föreställningen att det finns någon slags sanning om vad sexualitet är och att asexualitet är något ”onormalt”, beror på människans vilja att veta. Vi vill att det skall finnas en statisk sanning och en statlig makt som med ”kött på benen” uttalar sig om detta. Eftersom makten och sanningen om asexualitet liksom andra diskurser är i ständig förändring så innebär det också att idén om asexualitet som något problematiskt, kan komma att ändras (Foucault, 2002).

³ Poststrukturalism och socialkonstruktionism liknar varandra så mycket att vi har valt att inte gå in på skillnader. Vi använder här poststrukturalism här då Ambjörnsson (2006) använder detta. Senare i vår teori kommer vi tala om socialkonstruktionism där vi också ser samma tankar kring språket, och det är socialkonstruktionism vi kommer referera till i vår analys.

Romantik och plastisk sexualitet

Anthony Giddens (1995) vidgar resonemanget kring framväxandet av sexualitet som någonting autonomt och personligt, samt framför kritik mot Foucaults (2002) förklaring till den samtida uppfattningen kring sexualitet. Kritiken riktas främst mot Foucaults starka betoning på makt och makttekniker såsom diskurser, som främsta orsak till utvecklingen och förståelsen av begreppet sexualitet. Istället pekar Giddens på den romantiska kärlekens betydelse som verkat för en förändrad bild av äktenskapets innebörd och vidare också sexualitet som något autonomt.

Begreppet ”den rena relationen” definierar Giddens (1995) som en relation som innefattar sexuell och känslomässig jämställdhet. Denna har sitt ursprung i ett romantiskt ideal som växte fram i slutet på 1700-talet. Det romantiska idealet förutsatte att relationen mellan man och kvinna i ett äktenskap skulle utgöras av en stark känslomässig förbindelse. Detta snarare än det som äktenskapet tidigare hade byggts på, nämligen förhandlingar rörande ekonomi och andra vinster.

I Giddens (1995) begrepp ”plastisk sexualitet” är lusten central, denna sexualitet är befriad från krav på fortplantning. Hans idé är att framväxandet av den plastiska sexualiteten möjliggjordes av det romantiska idealet och verkade för utvecklingen mot sexualitet som någonting personligt och fristående. Den plastiska sexualiteten har också bidragit till utvecklingen mot normer som legitimerar kvinnors lust som grund för sexualitet, och vidare olika typer av sexuella läggningar. Giddens (1995) beskriver hur synen på homosexualitet förändrats över tid och att den legitima sexualiteten därmed blivit bredare till sin definition - ”På samma gång som ”gay” är något man kan ”vara”, och något som man kan upptäcka att man ”är” blir sexualiteten möjlig att rikta mot många objekt” (s. 20).

Giddens (1995) beskriver hur sexualitet har upptäckts och blivit en del av utvecklingen mot olika livsstilar. Sexualitet har blivit något som varje individ har och kan utveckla och är inte längre förutbestämd och ”på något sätt, som ännu återstår att undersöka, fungerar sexualiteten som en formbar egenskap hos jaget, en viktig förbindelselänk mellan kropp, jag-identitet och sociala normer” (Giddens, 1995, s. 21).

Med detta resonemang kan man alltså forma sin egen identitet kring sex, kärlek och relationer vilket öppnar upp för en bred tolkning av vad sexualitet är och innebär (Giddens, 1995). I detta resonemang skulle även asexualitet kunna betraktas som en möjlig identitet. I den plastiska sexualiteten är fortplantningen inte central. Detta skulle kunna innebära att normen, att sex är lika med att en kvinnas vagina penetreras av en mans penis, kan upplösas. I en vidare tolkningsram av vad sexualitet är skulle man även kunna innefatta personer som inte har lust till genitalt sexuellt umgänge, men som ändå vill leva i romantiska relationer.

Den sexuella revolutionen medförde, enligt Giddens (1995), två huvudsakliga fenomen – kvinnans sexuella oberoende samt legitimering av homosexualitet. Han ställer sig frågan hur sexuella handlingar, som tidigare betraktats som avvikande, idag blivit legitima. Giddens pekar på den liberala demokratins betydelse som implicerar att rätten att få uttrycka sig som den man är. Han pekar också på att sexualitet är en social konstruktion under förändring som med modernitetens utbredning möjliggjort mångfalden av sexuella läggningar. Han säger samtidigt att ”vi har ännu inte nått det stadium där heterosexualiteten ses som endast en smakriktning bland andra, men detta ligger i förlängningen av fortplantningens socialisation” (Giddens, 1995, s. 37).

I modern tid har vi fått ett vidare spektra av vad som är möjligt att definiera sig själv och andra som. Dock har vi inte kommit så långt att en allmän acceptans finns kring en läggning som inte

innefattar någon sexuell lust. I och med normen kring sexualitet ses asexualitet fortfarande som avvikande.

Vi frågar oss om det finns något hinder för att synen på sexualitet, eller rättare sagt synen på asexualitet, skulle kunna förändras. Innebörden av sexuell praktik inom en parrelation har förändrats, från något som endast bedrivits inom äktenskap och i strikt barnalstrande syfte till något känslomässigt och romantiskt mellan två älskande och jämställda individer. Denna förändring visar på en utveckling av synen på sexualitet och vad kärleksrelationer kan innefatta.

Vi har inga konkreta svar på de frågor som väckts under läsningen av texterna av Foucault (2002) och Giddens (1995), men vi konstaterar att asexualitet utesluts i bådars resonemang. Vi tänker likväl att det i båda tankegångarna ges utrymme för en tolkning av begreppet asexualitet. Foucaults idé om en annorlunda makt och betydelsen av diskurser för uppfattningen kring olika fenomen kan ge oss förklaringar till varför asexualitet ofta associeras till något problematiskt. Vi funderar också på om valfriheten, som Giddens nämner kring sexualitet, skulle kunna möjliggöra en asexuell positionering och skapandet och omskapandet av bilden vad en kärleksrelation innehåller och inte. Hur vi omskapar oss själva och den kontext vi lever i går vi djupare in på under nästa rubrik, *socialkonstruktionism*.

Socialkonstruktionism

Socialkonstruktionism har uppstått som en reaktion mot forskning grundad på essentialism. Historiskt sett har man utgått från det essentialistiska synsättet både inom samhällsvetenskapen och inom psykologin. Essentialism förebådar en slags enad sanning om människan och hennes natur. Vetenskapen har sökt så kallade ”naturligt existerande sanningar” i den sociala världen (Burr, 2003).

Vivien Burr (2003) beskriver socialkonstruktionism som ett tankesätt för att kritiskt granska föreställningar som vi tar för givet i samhället. Enligt socialkonstruktionismen så konstrueras föreställningar och de sanningar som existerar i interaktionen mellan människor. Vi interagerar med hjälp av språket och genom språket upprätthålls och reproduceras också sanningarna. Sanningar förmedlas via språk och skapar maktstrukturer som är svåra att tänka utanför. Dessa sanningar kallas också diskurser. Vårt redskap för att tänka är språket, vilket begränsar oss till att tänka innanför de existerande ramar som språket, sanningarna och diskurserna utgör. Men diskurserna begränsar oss också på så vis att de talar om för oss hur vi kan och bör agera i olika situationer. Diskurserna styr alltså vår förmåga att uppfatta världen men också det sätt vi agerar och interagerar. Detta är diskursernas makt.

Descriptions or constructions of the world therefore sustain some patterns of social action and exclude others. Our constructions of the world are therefore bound up with power relations because they have implications for what it is permissible for different people to do, and for how they may treat others. (Burr, 2003, s. 5)

Språk kan utvecklas med nya ord, men de ligger fortfarande inom ramen för språkets förståelse. Om vi tar asexualitet som exempel så kan inte detta förstås utan sexualitet som motpol. Vi förstår på detta vis asexualitet utifrån en given kontext och utifrån det språk som omger oss. Utgångspunkten för förståelsen av asexualitet blir de diskurser som omgärdar asexualitet, diskurser som främst utgår ifrån sakkunniga som uttalar sig i ämnet. I medier och andra sammanhang får asexualitet ett relativt litet utrymme, och förstås till stora delar genom att det ses som en motpol till sexualitet. Detta innebär att asexualitet påverkas av diskurser kring sexualitet, men påverkan sker också i andra riktningen. Eftersom normer kring sexualitet beskriver att sex är något hälsosamt, utvecklande och viktigt för identiteten samt kärleksrelationer, blir diskursen

kring asexualitet den motsatta. Asexualitet kan alltså inte vara hälsosamt, det är skadligt för identitetsskapandet, samt omöjliggör en fungerande kärleksrelation eftersom det förstås utifrån diskursen kring sexualitet. De diskurser som finns kring sexualitet påverkar vår syn på asexualitet och tvärtom. Då asexualitet i diskurser beskrivs som något icke önskvärt skapas också en normaliseringsprocess kring sexualitet då detta blir något önskvärt.

Hur vi delar upp och förstår världen behöver enligt socialkonstruktionistiskt tänkande inte vara det som är ”riktigt” eller det som representerar naturens essens. Att vi delar upp musik i genrer såsom klassisk musik och pop är en, av människan, konstruerad funktion för att kunna förstå musik. Dessa kategorier är konstruerade och har inte något att göra med musikens natur, eller inre kärna. På liknande sätt kan man resonera kring kategorisering rörande kön, som man och kvinna, eller kategorier kring sexualitetens uppdelningar som något ”naturligt existerande” (Burr, 2003).

Våra konstruktioner av världen målas ofta upp i en svartvit färgskala, vilken tolkas som det ”naturliga tillståndet”. Då man talar om människor finns det lika många färger och nyanser som det finns människor. I en svartvit värld blir ytterligare färger och nyanser hos människor osynliggjorda och klassificerade som avvikande, vilket skapar ett mindre livsutrymme för dem som inte faller in under den svartvita kategorin. De människor som inte definierar sig som man eller kvinna, hetero eller homo, tvingas finna kategorier utanför rådande diskurs. Personer som positionerar sig som asexuella kan sägas hamna utanför de godtagbara kategorierna, i en slags gråzon. Denna gråzon gör att allmänheten får svårt att förstå asexualitet eftersom de inte tillhör en tydlig kategori.

Människor söker ”sanningar” då det är lättare att förklara världen och förstå sin omgivning på detta sätt (Burr, 2003). Personlighet är ett exempel på kategoriseringssystem som kan hjälpa till att förstå människor och därmed ordna omgivningen på ett begripligt sätt. Egenskaper så som blyg, omhändertagande eller ilsken tillskrivs människan bakom en handling snarare än själva handlingen. Handlingar tolkas, med den utgångspunkten, som en följd av en viss personlighet.

Våra beskrivningar av varandra är sociala konstruktioner som skapas i mellanmänsklig interaktion. Denna utgångspunkt gör att betydelsen av vad en person är skiftar, inte bara mellan olika kulturer, utan också i tid och rum. Sexualitet till exempel är, som vi nämnt tidigare, ett relativt modernt sätt att dela in människor i olika kategorier (Foucault, 2002).

The social constructionist position, in addition to questioning the concept of personality itself, is that whatever personal qualities we may display are a function of particular cultural, historical and relational circumstances in which we are located. (Burr, 2003, s. 35)

För att betona att egenskaper inte är något naturligt existerande hos individer, utan något som konstrueras i en social kontext brukar man socialkonstruktivistiskt, tala om identitet istället för personlighet. Med begreppet identitet vill man betona att människor formar sin identitet och positionerar sig i ett socialt sammanhang utifrån de diskurser som råder. Identitet är alltså det man tillskriver sig själv eller andra i ett visst sammanhang och under en viss tid. Det gör dock inte anspråk på något statiskt varande eller naturligt existerande, utan just något man tillskriver sig själv eller andra för att kunna förstå världen. Alltså är identitet endast att betrakta som en social konstruktion vilken ges den mening man själv tillskriver den i ett socialt sammanhang (Burr, 2003). Denna socialt konstruerade mening är dock minst lika verklig och viktig som något ”naturligt existerande” eftersom vi inte kan gå utanför den värld och de diskurser vi lever i.

I en persons identitet ingår ofta en rad olika kategorier, några exempel är ålder, kön, etnicitet, klass och sexualitet. Kring dessa kategorier finns olika diskurser som möjliggör och omöjliggör positionering och begränsar hur man kan identifiera sig. Exempelvis är det få personer som godtar en person med snopp och skägg som kvinna eftersom diskursen om kvinnan säger att denne ska ha bröst och fitta. På samma sätt finns det begränsningar kring sexualitet. Trots att de diskurser som möjliggör sexuell positionering och identitet hela tiden utvidgas, så är diskursen som talar om sexualitet som något naturligt, den rådande normen (Burr, 2003).

The subjective feeling that sexuality is a "given" of human nature is endorsed by popular biological and evolutionary theories. It is now almost common sense to think of sexual desire and behaviour as emanating directly from the imperative to reproduce, to continue the human species; it's where our "sex-drive" comes from. (Burr, 2003, s. 41)

Denna uppfattning om sexuell drift får till följd att heterosexualitet anses som det mest naturliga. Att tala om det heterosexualitet som det "naturliga" och "normala" skapar normer och moraliska riktlinjer för hur man ska bete sig i samhället. Burr (2003) beskriver detta på följande vis "We feel that we ought to behave in ways that are natural and normal, and with respect to sexuality this means penetrative, heterosexual sex." (s. 42)

Trots dessa normer så finns det alternativa diskurser kring sexualitet, diskurser som breddar snäva definitioner av " normalt " och " onormalt ", " bra " och " dåligt ". Queer, som vi beskriver under nästa rubrik, är ett exempel på en agenda som ifrågasätter rådande normer kring sexualitet, kön och genus och därmed gör alternativa positioneringar möjliga.

Queer

För att analysera våra intervjuer kommer vi att använda oss av ett antal teorier som beskriver vad rådande normer innebär och även modeller som problematiserar kring detta. En sådan teori är queerteorin som Fanny Ambjörnsson (2006) förklarar i sin bok *Vad är queer?* Vi kommer även att använda oss av Tiina Rosenbergs (2002) beskrivning av vad ett queert förhållningssätt innebär.

I vår tolkning av Rosenberg (2002) kan man, genom ett queert och socialkonstruktionistiskt tänkande, ge sexuella läggningar som avviker från normen ett utrymme utan att dessa behöver definieras som ett icke-varande. Ambjörnsson (2006) beskriver queer som en teori och politisk agenda, vilken ifrågasätter rådande normer främst kring sexualitet, kön och genus. Vi tänker därför att det, genom queerrörelsen och queerteori, finns utrymme för asexualitet även om asexualitet inte nämns eller har uppmärksammats genom historien.

Ambjörnsson (2006) beskriver att det under pridefestivalen 2005 uppstår en ny grupp som kräver sin plats i ljuset nämligen ett nätverk för asexuella som startar just då, under pridefestivalen 2005. Queeraktivism har främst uppmärksammats och använts av marginaliserade grupper såsom HBTQ⁴-personer. Aktivismen har bestått av både politisk aktion och för att teoretisera kring dessa gruppers livssituation och utanförskap. Att något, som en sexuell läggning, inte syns betyder alltså inte att det inte finns. Dock kan det ta tid innan tiderna förändras och samhället accepterar det som avviker från normen.

Vi kommer att använda oss av queerteoretiskt tänkande i vår analys på så sätt att vi bland annat kommer att ha en "queer medvetenhet", som Rosenberg (2002) beskriver det. Detta innebär att man har ett kritiskt förhållningssätt till rådande normer kring sexualitet, som heteronormativitet

⁴HBTQ är ett samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella och transpersoner som består av både transexuella och transvestiter, samt personer som positionerar sig som queer.

och obligatorisk heterosexuallitet. Det innebär även att man förhåller sig kritiskt till den ignorans som finns och har funnits kring olika sexuella positioner i historien. Vi kommer att anpassa denna medvetenhet till vår studie om asexuella. De nämnda begreppen som vi redogjort för, både i teoriavsnittet kring heteronormativitet och obligatorisk heterosexuallitet, kommer vi därför tala om som sexuell normativitet och obligatorisk sexualitet.

Rosenberg (2002) uppmanar vidare att ha en kritisk fokus på de tystnader som råder. Detta är något som vi kommer att belysa vidare i vår analys. Vi ställer oss även frågan om asexuella uppfattar en tystnad, ignorans och ett osynliggörande av asexualitet. Och i så fall hur uppfattar de detta, på vilka sätt och i vilken mån?

Vi är medvetna om att queerbegreppet är väldigt brett och därför kan uppfattas som vagt. Vårt syfte med queerteorin är dock tydligt, och vi kommer att använda oss av det som ett förhållningssätt till rådande normer och diskurser kring sexualitet. Vi ser tänkandet av queer art som ett verktyg, för att analysera våra respondenters upplevelse av att vara asexuell i ett samhälle där sexuella normer och diskurser existerar.

Den rådande normen: sexualitet

Vi har valt att fördjupa oss i några modeller som ifrågasätter rådande normer. Gemensamt för de modeller som vi kommer att presentera nedan är att de förutsätter att en sexualitet existerar. Denna föreställning finns oavsett vilken kategori av sexuella läggningar som man identifierar sig med eller placerar sig inom, såsom hetero, homo, bi eller gay. Med anledning av detta presenterar vi dessa modeller med en sammanfattande rubrik: *Den rådande normen: sexualitet*.

Normer är något som internaliseras i oss människor. Från det att vi föds matas vi med normer som beskriver vad som är "rätt" och "fel". Normer blir "sanningar" och något som "bara är". Alla påverkas och påverkas av normer och reproducerar dem, både på medvetet och omedvetet plan.

I vårt samhälle finns en mängd normer och ordningsregler kring olika fenomen. Ordningsregler kring kön är och har alltid varit grundbultar i vårt samhälle (Borgström, 2002). Reglerna beskriver hur man som kvinna och man ska vara och inte vara, exempelvis kvinnlig och feminin respektive manligt och macho, vad man ska ha för uppgifter och roller och vad, beroende på kön, som ska stå i fokus. Den som inte identifierar sig inom reglerna ses som en avvikare.

Likväl som det finns könsliga ordningsregler finns det även sexuella ordningsregler. Sexuella ordningsregler som reglerar, styr och påverkar oss människor i olika bestämda riktningar om hur man ska och inte ska leva ut sin sexualitet. Dessa sexuella ordningsregler säger, om än i många fall underförstått, att alla människor har en sexualitet.

Den sexuella normen ger inget utrymme för att se en icke-sexuell praktik, såsom asexualitet, som något existerande eller legitimt. Detta står i fokus för vår redogörelse av några modeller som innefattar sexualitet som norm trots att de kritiskt granskar den norm som råder. De modeller vi redovisar nedan är; sexuella hierarkier, obligatorisk heterosexuallitet och heteronormativitet.

Sexuella värdehierarkier

Fanny Ambjörnsson (2006) redogör i sin bok *Vad är queer?* för Gayle Rubins (1984) modell kring värdehierarkier inom sexualitet. Denna modell finns publicerad i artikeln *Thinking sex: Notes for a radical Theory of the politics of sexuality* (Rubin, 1984). Vi har studerat modellen både i originaltext och genom Ambjörnssons (2006) tolkning och funderat kring var asexualitet befinner sig i denna hierarki. Vi vill dock börja med en presentation av modellen.

Rubins (1984) modell av den sexuella värdehierarkin består av en mindre cirkel inuti en större cirkel. Den mindre cirkeln representerar olika godtagbara former av sexualitet. Med godtagbara former av sexualitet menas att de är accepterade utifrån samhällets normer och värderingar kring sexualitet. Den yttre cirkeln representerar de sexuella uttryck som i samhällets normer ses som avvikande, perversa eller dåliga. Enligt modellen finns det i samhället en slags ordning. Ordningen särskiljer den ”goda” sexualiteten från den ”dåliga” och denna maktordning regleras genom de diskurser som skapar normer kring sexualitet.

Trots att Rubin (1984) ifrågasätter de normer som framställs i modellen förutsätts det ändå att människor har en sexualitet. För att kunna avgöra huruvida en sexuell handling hör hemma i den ”bra” eller ”dåliga” cirkeln, tänker vi att det krävs att individen som utför handlingen har en sexualitet och viljan att praktisera sex. Detta gör att människor som definierar sig som asexuella faller utanför denna modell och därmed blir osynliggjorda i analysen kring ”bra” eller ”dålig” sexualitet.

Vi funderar över om det är mer godtagbart att utöva ”dålig” sexualitet än att inte utöva sexualitet över huvudtaget. Vilken roll spelar lusten till sex för att avgöra om sexualiteten ska betecknas som ”god” eller ”dålig”? Och hur uppfattas en kärleksrelation mellan två individer som betecknar sig som asexuella?

Enligt vår tolkning av Rubins (1984) modell är asexualitet varken ”bra” eller ”dålig” då den inte innefattas i någon av cirkelarna. Men vad är egentligen värst, att betecknas inneha en ”dålig” sexualitet men ändå få utrymmet att vara synlig i samhället, eller att inte synas alls?

Heteronormativitet

Adrienne Rich (1986) har i en artikel problematiserat den heterosexuella normen och infört begreppet ”obligatorisk heterosexualitet”. Matilda Lindgren (2007) har i sin uppsats med namnet *”Obligatorisk sexualitet och Asexuell existens”* med underrubriken *”Patalogiserad olust, (a)sexuella (icke)subjekt och frånvaro av begär som (o)möjliggjord position”* gjort en diskursanalys av fyra texter där Richs text *”Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence”* ingår. Vi har tagit hjälp av Lindgren i vår tolkning av Richs text.

Lindgren (2007) beskriver Rich som tillhörande den lesbiskfeministiska traditionen, vilken förekommer queerteorin i sitt problematiserande av heteronormen. Vi anser att artikeln, trots dess höga ålder, innehåller relevanta tankar kring sexualitet. Modellen problematiserar heterosexualitet och därmed sexualitet vilket, för vår studie, är av vikt när vi problematiserar sexualitet i relation till asexualitet.

Enligt vår tolkning av Lindgren (2007) benämner Rich heterosexualitet som något tvingande. Tvånget innefattar idealiserande och romantiserande bilder kring förhållandet mellan kvinna och man.

Rich (1986) talar även om ett lesbiskt kontinuum där kvinnors motstånd mot heterosexualiteten synliggörs. I detta kontinuum ryms både kvinnor som väljer andra kvinnor som sexuella partners men även inom andra områden där kvinnor väljer kvinnor framför män.

Rich tillskriver, via Lindgren (2007), den kvinno-identifierande kvinnan;

möjligheten till ett dubbelt aktörskap, både i att genomsåda lögnen om en obligatorisk heterosexualitet- "the rejection of a compulsory way of life"- och i att inrätta sitt sociala/erotiska liv tillsammans med andra kvinnor- "breaking the taboo. (s. 22)

På samma sätt som Rich (1986) ser heterosexualitet som något obligatoriskt tänker vi att sexualitet går att uppfatta som något obligatoriskt. De maktstrukturer och normer som finns kring sexualitet gör sexualiteten till något tvingande, då det inte finns utrymme för individer som inte har lust till sex att befinna sig utanför dessa strukturer.

En modernare kritik mot den obligatoriska heterosexualiteten ser vi i begreppet heteronormativitet. Begreppet heteronormativitet innebär att alla människor förväntas vara heterosexuella och att det är det mest "riktiga", "normala" och "naturliga" sättet att leva. Tiina Rosenberg (2002) definierar heteronormativitet på följande vis:

de institutioner, strukturer, relationer och handlingar som vidmakthåller heterosexualitet som något enbetydligt, naturligt och allomfattande. Heteronormativitet är därmed inte begränsad till sexuella handlingar utan handlar om den heterokulturella dominans som inte ger plats för andra sociala gruppers erfarenheter och perspektiv. (s. 244)

Rosenbergs (2002) definition av begreppet heteronormativitet ligger också i linje för hur vi som forskare väljer att se på normer, som något socialt konstruerat som vidmakthålls och reproduceras av samhället.

Som vi redan har konstaterat anser vi att heteronormativitet, som en samhällelig sexuell ordningsregel, säger oss fler saker om sexualitet än att praktiken förväntas vara heterosexuell. Då man förväntas vara heterosexuell anser vi att man i och med detta också förväntas inneha en naturgiven sexualitet som bygger på idén kring fortplantning. Vår tolkning av heteronormativitet blir därför att den innebär en sexuell normativitet, då den exkluderar både icke-heterosexuella och icke-sexuella.

I denna uppsats ligger vår fokus på asexuella och asexualitet men liksom HBTQ-personer är dessa i minoritet, via sin position i förhållande till sexualitetsdiskursen. Vi anser därför att man kan dra paralleller mellan asexuella och andra minoritetsgrupper på grund av deras marginalisering. Precis som HBTQ-personer måste förhålla sig till heteronormativitet måste även asexuella finna sin plats i den samhälleliga kontexten. Heteronormativitet är en maktstruktur som förtrycker och exkluderar personer som skiljer sig från majoriteten i och med sin icke-heterosexuella position.

Att leva asexuellt eller identifiera sig som asexuell kan på så vis innebära en dubbel utsatthet, både av det heteronormativa samhället liksom av det sexuellt normativa samhället. Att befinna sig utanför samhällets normer innebär att man är utsatt för förtryck under maktstrukturer vilka reglerar normer. Lever man utanför normerna blir man snart medveten om detta men för personer som lever i linje med rådande normer och/eller inte är medvetna om dem, kan dess negativa konsekvenser bli osynliga. Vi kan exemplifiera denna normblindhet med liknelsen "om man står mitt i smeten kan det vara svårt att se smeten för all smet."

Normerna fortsätter att reproduceras och upprätthållas genom människors interaktion med varandra. Eftersom normer produceras människor emellan blir dessa osynliga då vi internaliserar dem som egna sanningar. Utifrån detta tänkande kommer vi också att beskriva tystnaden kring asexualitet, vilken skapas i och med sexualitetsnormen.

Tystnaden

Genomgående i våra teorier ser vi att asexuella blir osynliga i en kontext där sexualitet är norm. I detta avsnitt tänkte vi diskutera denna tystnad lite mer ingående.

Teorier som vi har tagit del av, där normer ifrågasätts och problematiseras, lyfts dess ”avvikare” såsom HBTQ-personer eller personer med ”dålig” sexualitet fram. Inte i någon av dessa teorier nämns vare sig asexualitet eller asexuella, dessa begrepp har genom vår teoriläsning förblivit osynliga. Rosenberg (2002) beskriver i sitt kapitel *Om heteronormativ historieskrivning*, tystnaden såhär;

Tystnaden är en form av kritisk och historisk blindhet, en blindhet som, om den inte funnits, hade kunnat föra den samkönade kärleken och sexualiteten till en mer synlig del av vårt kulturella arv. Det historieskrivningen inte minns eller inte vill minnas är lika viktigt, kanske ännu viktigare, än det som historiker funnit värt att minnas. Tystnaden bidrar till att inte artikulera homosexualitet, men också till att heterosexualisera historieskrivningen i stort. (s. 243)

I denna text behandlas heteronormativ historieskrivning. Definitionen kan appliceras på normativ historieskrivning i stort, en historieskrivning där asexuella inte syns. Rosenberg (2002) hänvisar till Foucaults tes om att det alltid har existerat samkönade handlingar men att det inte har funnits någon identitetskategori såsom homosexuell för dessa personer att identifiera sig inom. Denna tes anser vi kan appliceras även på asexuella beteenden. Vi hänvisar igen till vårt socialkonstruktivistiska perspektiv där språket utgör en möjlighet och samtidigt en begränsning i hur det är möjligt att uttrycka sin identitet. Rosenberg (2002) hänvisar vidare till att kritiskt studera alla de tystnader som finns och även ”de olika sätten att inte säga något, samt obalansen mellan de som fått komma till tals och de som fått stå tillbaka.” (s. 277)

Asexuella omtalas inte och i de rådande samhällsnormerna är de osynliga eller sjukdomsklassade. Inte heller i den kritiska granskning och problematisering av normerna som gjorts utifrån olika teorier blir asexuella synliga. Med en koppling till Rich (1986) som ansåg att feminister, som förespråkare till en ny relation mellan könen borde uppmärksamma och problematisera den obligatoriska heterosexualiteten, anser vi att förespråkare för en alternativ sexualitetsnorm, där alla oavsett position ska ses som likvärdiga, inte minst borde problematisera sexualitetsnormen på så sätt att även asexuella uppmärksammas.

Att förstå asexualitet

Gemensamt för dessa teorier kring sexualitet och normer, vilka vi har fördjupat oss i, är att ingen av dem ifrågasätter eller problematiserar sexualitet som norm. Men har verkligen alla människor en sexualitet och är asexualitet en sexualitet?

Den socialkonstruktivistiska utgångspunkten är att språket utgör ramen för vår förståelse av ett fenomen, och asexualitet måste förstås i relation till sexualitet. Asexualitet kommer därför att positioneras med hjälp av de diskurser som existerar kring sexualitet. Frågan hur asexualitet förstås i förhållande till dessa diskurser kvarstår dock.

I den tidigare forskning som vi redogjort för och i vår förståelse av Giddens (1995) och Foucaults (2002) tankar, förknippas asexualitet med handikapp, ålderssvaghet, homosexualitet eller sjukdom. Vi undrar hur våra informanter upplever detta och hur de hanterar sin positionering i förhållande till olika sexuella diskurser. Kan vi upptäcka eller klargöra dessa diskurser i våra informanternas intervjuvar? Analysen av dessa får avgöra saken.

METOD

Vi kommer i metodkapitlet att presentera vår vetenskapsfilosofiska utgångspunkt, vårt val av metod som består av kvalitativa intervjuer via mail, vår intervjuguide (se bilaga 2) och vårt urval och hur utfallet blivit. Vi kommer också att presentera hur vi genomfört våra intervjuer och vår analys samt vår metods generaliserbarhet, reliabilitet och validitet.

Kvalitativ metod och vetenskaplig utgångspunkt

Kvalitativ metod används då man vill skapa förståelse för ett fenomen eller individers subjektiva upplevelser (Larsson, 2005). Eftersom vi vill undersöka våra respondenters upplevelser var den kvalitativa intervjumetoden given.

Kvale (1997) beskriver den kvalitativa intervjun som ett hantverk vilket ställer stora krav på forskaren. Dels krävs noggranna förberedelser i form av kunskapsinhämtning för att kunna genomföra en bra intervju. Förberedelserna har vi själva kunnat styra över och vi har läst in oss på relevanta teorier och tidigare forskning innan vi genomförde intervjuerna. Vi har också arbetat igenom våra frågeformulär och tänkt igenom frågor i förhållande till de teorier vi har valt och den analys vi tänkt använda oss av.

Det finns även en rad andra egenskaper hos intervjuaren som är viktiga för att intervjun ska bli så bra som möjligt. Några av dessa egenskaper är närvaro, öppenhet och aktivt lyssnade. Även en förmåga att analysera och reflektera för att hitta nya infallsvinklar och kunna ställa relevanta följdfrågor är relevant (Kvale, 1997). Vi kommer i vårt avsnitt som följer om *intervjuer via mail* beskriva hur vi översatt dessa egenskaper i vårt val av intervjumetod.

Då man arbetar med kvalitativ metod är det också av vikt att diskutera sin vetenskapsfilosofiska utgångspunkt (Larsson, 2005). Det synsätt vi utgår ifrån kallas hermeneutiskt och innefattar fyra grundläggande antaganden. Det första antagandet är att mening skapas och bara kan förstås i ett givet sammanhang. Det andra antagandet är att forskaren måste ta i beaktning hur relationen mellan delarna och helheten påverkar varandra. Denna tolkning måste ske i en växelverkan då man tittat på både del och helhet. Det tredje grundantagandet är att förförståelsen hos forskaren och den teorigrund som finns i arbetet påverkar förståelsen och leder till det fjärde antagandet, att all tolkningen föregås av en förutfattad mening hos forskaren (Widerberg, 2002).

Vi tror inte att vi har förmågan att särskilja vår förförståelses tolkningar från eventuella stunder av objektivitet. Därför kommer vi att titta på det material vi får fram med ögon som har en historia av kunskapsinhämtande, lyssna med våra öron som tidigare har snappat upp diskurser i samhället (Larsson, 2005). För att vår kvalitativa uppsats ändå ska ha någon slags vetenskaplig grund, där objektiviteten är viktig, har vi så noga som möjligt försökt redovisa vår förförståelse (Widerberg, 2002). Vilka förväntningar och föreställningar som fanns i början av projektet och en noggrann redogörelse av dessa har vi redovisat under rubriken *förförståelse*. Vårt val av teorier går också att hänvisa till vår förförståelse.

Våra intervjuer skulle kunna kallas halvstrukturerade, frågorna vi ställt via mail innehåller inga fasta svarsalternativ och vi har undvikit frågor där svaret kunnat bli Ja eller Nej (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). En ostrukturerad intervjumetod, där man får följa flödet i samtalet med informanten och ställa spontana följdfrågor, hade troligtvis varit mer önskvärd med tanke på uppsatsens syfte. I vårt fall var detta dock inte möjligt vilket vi kommer in på under följande rubrik.

Intervjuer via mail

Våra intervjuer tänkte vi först genomföra via möte eller telefon men efter hand märkte vi att detta inte skulle vara möjligt. Vi skulle inte ha tillräckligt med resurser eller tid för personintervjuer via möten då våra respondenter befann sig över hela landet. Vi bestämde oss för att avgränsa formen på intervjuer till att enbart utföra dessa via mail. Detta trots att det kanske skulle ha funnits möjlighet till någon enstaka intervju öga mot öga eller via telefoni.

Vi valde mail-intervjuer som metod då detta tillvägagångssätt var det enda möjliga för att utföra alla intervjuer på ett och samma sätt. Vi kom fram till att det skulle vara svårt att göra en analys på intervjuer om dessa inte genomförts på samma sätt.

Då man använder mail för att göra en intervju blir närvaro, öppenhet och aktivt lyssnade en del av teknikanvändandet (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). Närvaro och öppenhet kopplar vi till förberedelsen av intervjuer med väl formulerade frågor samt under läsandet av svaren. Reflekterande över svaren från respondenten kan inte ske i intervjustunden, eftersom det är ett mailutbyte. Reflektion sker istället då man läser mailet vilket ger mer tid till eftertanke innan man skulle följer upp intervjun med eventuella följdfrågor.

Några fler för och nackdelar med att göra intervjuer via Internet som vi tänkte diskutera är att man inte ser personen man intervjuar, att skriftspråket skiljer sig ifrån det talade och att tid och rum tappar betydelse.

Att man inte ser personen man talar med kan innebära att man missar delar som förmedlas via kroppsspråk och känslouttryck. Känslouttryck kan dock även uppfattas via skrivna svar om än i annan form än i ett direkt möte. Att inte intervjuas i verkliga livet kan också ha fördelar då intervjuaren, som vilken människa som helst, har medvetna och omedvetna föreställningar samt tillskriver andra människor egenskaper via exempelvis kläder, utseende och ålder och kön. På så sätt kan mail-intervjuer och informanternas anonymitet styrka intervjuarens neutralitet. En hypotes även är att många människor svarar mer uppriktigt vid en mailintervju då man inte behöver möta den andra personen i verkligheten (Sveningsson, m.fl., 2003).

Att skriva sina svar, istället för att uttala dem verbalt, kan innebära att svaren blir mindre spontana. Då man formulerar sig i skrift tänker man ofta över ordval och berättelsens innehåll mer noggrant. Detta kan dock vara en fördel då intervjupersonerna får tid att formulera sig och också tid att tänka över vad man faktiskt vill berätta eller inte vill berätta. Att skriva att man inte vill svara på en fråga eller helt enkelt dra sig ur och inte svara alls är antagligen lättare då man inte sitter öga mot öga med intervjuaren. Att göra intervjuerna via Internet kan därför stärka respondenternas integritet och minska risken att man i intervjusituationen utsätter dem för obehag (Sveningsson, m.fl., 2003).

En förutsättning för att göra intervjuer via mail är att respondenten kan formulera sig väl skriftligt vilket inte alltid är fallet. Detta skulle kunna innebära att det är svårare att få berättande svar med en intervju via mail än i ett fysisk möte. Dock är det inte alla som har lätt för att uttrycka sig i tal inför en främmande människa, vissa tycker att det är mindre kravfyllt och enklare att uttrycka sig i skrift. En del pratar mycket och andra lite, precis som en del skriver fylligt och andra kortfattat. Vi var dock tydliga i våra instruktioner med vilken typ av svar vi ville ha, nämligen långa och beskrivande, och vi anser att vi fick relativt fylliga svar från våra respondenter (Sveningsson, m.fl., 2003).

Att inte vara beroende av tid och rum var en stor tillgång och en förutsättning för att denna studie skulle kunna genomföras. Då tid och resurser var begränsade hade vi inte kunnat

genomföra intervjuerna via möten då respondenterna var utspridda över hela landet. Att kunna använda mail för genomförandet av intervjuerna tror vi underlättade för respondenterna då de i en ganska hög utsträckning kunde svara på frågorna när de hade lust.

Intervjuguide

Intervjuguiden (se bilaga 2) som vi har använt oss av var halvstrukturerad och bestod av 7 frågor, relevanta utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Det uppstod en del funderingar då vi konstruerade frågorna, exempelvis huruvida vi kunde utgå ifrån att alla informanter definierade sig som asexuella. Efter en stunds överläggningar kom vi fram till att vi skulle formulera frågorna så att informanterna fick chansen att själva redogöra för detta.

Det begränsade antalet frågor i intervjuguiden beror på att vi genomfört intervjuerna via mail. Vår tanke var att ett mindre antal frågor passar vår intervjuform då det tar längre tid att skriva än att prata. Om vi haft fler frågor skulle risken ha varit att informanterna valde att hoppa över vissa frågor eller kanske inte delta överhuvudtaget. Detta bekräftas också i den metodbok vi använt oss av kring forskning på nätet (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003).

När vi konstruerade frågorna hade vi i åtanke att våra respondenter kan tycka att ämnet är känsligt att tala om. Därför har vi noga funderat över våra formuleringar och också skrivit att de självklart får kontakta oss om de har några funderingar kring frågorna eller studien.

Urval

Vi har sökt informanter som på något sätt förknippar sig själva med asexualitet. Sökningen har utförts både via Internet och genom en lapp som vi satte upp på RFSU:s kontor i Göteborg.

Vi har gjort är ett strategiskt urval genom att medvetet söka individer för intervjuer som är asexuella och/eller lever asexuellt. Denna breda tolkning av asexualitet och att vara asexuell valde vi att göra för att öka utrymmet för identifikation och därmed våra chanser att få informanter. Vår avsikt var även att inte ha en färdig definition av begreppet asexualitet utan vara öppna inför att skapa en definition utifrån våra informanternas egna beskrivningar.

Våra eftersökningar gjorde vi till större delen på olika forum på Internet. Ett problem med att göra sökningen av informanter via nätet är att vissa grupper som inte använder sig av nätet blir underrepresenterade, till exempel äldre (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). Att söka respondenter på Internet gjordes på grund av tidsbrist och vi tycker även att fördelarna med snabba svar överväger denna eventuella begränsning. Att sätta upp lappar på olika ställen för att vidga spridningen utanför Internet tar längre tid och i vårt fall, verkar det också resultera i få svar. Vår lapp på RFSU gav inget svar alls.

Att lägga ut en förfrågan på ett forum på nätet tar ett par minuter och gav i vårt fall också relativt snabbt ett antal intresseanmälningar. Vi skapade dels en användare på Quiser, ett HBTQ-vänligt forum på nätet. Där informerade vi om vår uppsats samt berättade att vi sökte respondenter. Vi skrev också en förfrågan i en grupp för asexuella på Quiser. Denna grupp har nästan 400 medlemmar. Vi startade också en grupp på Facebook där vi bad om hjälp att hitta respondenter. Gruppen skickade vi till alla våra vänner och bad dem skicka förfrågan vidare. Totalt gav våra kontaktannonser via Internet 15 stycken intresseanmälningar vilket resulterade i 9 stycken intervjuer.

Att söka respondenter på olika forum på nätet begränsar såklart sökningarna till dem som använder dessa forum. Dock tror vi att dessa sökningar också kan ha viss spridningseffekt

utanför just de forum vi har använt, då vi fick tips på individer som skulle kunna tänkas vara intresserade av att ställa upp.

De forum som vi sökt informanter på är svenska internetsidor, vilket därmed är en avgränsning i vårt urval. Visserligen är Facebook ett internationellt forum, men gruppen som vi skapade där och namngav ”Hjälp oss hitta informanter till vår uppsats om asexualitet” var skriven på svenska. Troligtvis hittade enbart svensktalande informanter dit. Vi var medvetna om att det finns ett stort forum för asexuella med användare från hela världen som heter AVEN – asexual visibility and education network. Då vi via de svenska forumen fick en tillfredställande mängd intresseanmälningar, valde vi att ha AVEN endast som ett reservforum för att söka informanter. Detta ifall vi skulle få för få informanter eller för många bortfall. Konsekvensen av detta blir att vi i analysen av empirin och resultaten av detta rör oss i en svensk kontext, med huvudsakligen svenska normer och värderingar som grund för informanternas upplevelser och utsagor.

Eftersom urvalet utgår ifrån att informanterna själva anmält intresse måste man också ha i åtanke att detta bidrar till en snedfördelning i urvalet. Då vi inte strävar efter möjligheten att generalisera våra slutsatser bedömer vi att snedfördelningen inte är något större problem, däremot tänker vi att det är viktigt att vara medveten om den. Vi tänker att de som anmält intresse till att delta i studien gör det av flera olika anledningar, men vi uppfattar att självselektionen bidrar till en slags positiv anda. Det vill säga informanterna som valt att delta tycker att uppsatsen är viktig.

Genomförandet av intervjuerna

Vi började med att skicka ut mail med information (se bilaga 1) till dem som anmält intresse, om deras rättigheter, om våra skyldigheter och om uppsatsens syfte. Detta skedde enligt vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.vr.se). Det kom in svar allteftersom. Dessa skiljde sig åt, både med avseende på språk och också i omfattning. Slutligen hade vi fått in 9 svar på vår intervjuguide (se bilaga 2).

Det finns egentligen inte något mer att säga om själva intervjusituationen, eftersom intervjuerna inte genomfördes under något fysiskt möte. Vi kan inte uttala oss vid vilken tidpunkt informanterna skrev sina intervjusvar eller under vilka omständigheter. Vi kan därför inte heller säga något om vilka yttre faktorer som kan ha tänkas påverkat våra informanter när de svarade på våra frågor. Vi kan inte säga hur stort tankearbete det ligger bakom varje intervjusvar, vare sig de korta eller långa. Inte heller om och vilka känslor intervjufrågorna har fört med sig.

Genomförandet av analysen

Då vi funderade över hur vi skulle genomföra analysen hade vi till en början tänkt använda oss av en relativt preciserad metod. Vi fann dock inget material som vi ansåg passade vår studie och valde därför att skapa ett eget tillvägagångssätt i analysprocessen.

Vi hade ambitionen att göra en analys där empirin skulle ta mycket plats och där vi inledningsvis skulle lägga ifrån oss de glasögon som den redovisade teorin givit oss. Vi hade dessvärre redan blivit avsevärt påverkade av det skrivna teoretiska kapitlet samt undersökningen av tidigare forskning. Detta gjorde att en renodlat deduktiv eller induktiv ansats i princip var omöjlig. Vi bestämde oss därför att använda en abduktiv analysmetod (Larsson, Lilja & Mannheimer, 2005). Vi har låtit empirin styra analysprocessen men i förhållande till den teori som vi har beskrivit. Därför bygger vår analys på en abduktiv ingång där både empiri och teori styr tillvägagångssättet i analysen.

Till att börja med bestämde vi att utgångspunkten för tolkningen av intervjuerna skulle vara hermeneutisk. Vi har därför under hela tiden förhållit oss på detta sätt då vi studerat texten, enskilda citat eller stycken ur intervjuerna (Thomassen, 2007).

Efter några genomläsningar av de första intervjuerna som blivit inskickade, samlades vi och samtalande kring spontana reaktioner och tankar vi fått under läsningen. På detta sätt inspirerade vi varandra att upptäcka nya fenomen och betraktelser av intervjuerna. Efter ännu ett antal genomläsningar konstruerades en tankekarta med hjälp av fyra A4-ark och färgpennor. På denna tankekarta skrev vi upp och grupperade tankar vi fått ifrån intervjuerna. Vi satte sedan rubriker över de olika grupperingarna och drog ett antal pilar mellan de rubriker och underrubriker som vi upplevde hörde ihop. Därefter skrev vi upp potentiella teoretiska kopplingar. Plötsligt klarnade bilden och förståelsen av intervjuerna djupnade.

Vi kände oss ändå tämligen förvirrade vid detta skede. Hur skulle vi strukturera alla tankar och reflektioner och vad kunde det ge för resultat i förhållande till teorin? Rubrikerna kallade vi nu för olika teman, dessa var från början sex stycken. Vi kallade dem för följande; *Engagemang*, *Informanternas definitioner av asexualitet*, *Omgivningens definitioner av asexualitet*, *Relationer och kärlek*, *Identitetsprocessen* och *Diskursen kring sexualitet/ asexualitet*.

Nästa steg var att gå djupare in på varje tema, så vi läste intervjuerna ännu en gång och sökte efter material som kunde spegla varje tema. Vi samlades igen och samtalande kring vad vi funnit, och skrev en kortare stödtext till varje tema. Vi bestämde också att vi skulle undersöka varje tema på två nivåer – utifrån en mikronivå där informanternas perspektiv stod i fokus och utifrån en metanivå där den samhälleliga inverkan och perspektivet stod i fokus. Vi kom efter detta fram till att vi skulle dela upp temana om två vardera och jobba enskilt med dessa.

Först satt vi en dag för oss själva och arbetade då med att söka citat i intervjuerna som kunde utgöra underlag för redovisningen av empirin samt försökte göra kopplingar till teorin. Dagen efter träffades vi och satt och skrev tillsammans på varsin dator för korta avbrott med reflektioner kring det vi upptäckt.

Vi insåg tillslut att temat kring *engagemang* skulle passa bättre på annat håll, närmare bestämt i någon form av sammanfattning av analysen och i slutdiskussionen. Temat *Diskursen kring sexualitet/ asexualitet* hade utrymme i all vår analys och vi ansåg därför att det inte var nödvändigt som ett eget tema. Vi funderade också kring att slå ihop två teman rörande informanternas och omgivningens definitioner av asexualitet. Kvar blev tre teman; *Definitioner av asexualitet*, *Asexualitet som identitet eller positionering och Relationer*. En annan upptäckt var att det tog väldigt mycket längre tid än vi från början tänkt, vilket väckte smärre panik. Skulle vi verkligen hinna med det som vi planerat?

När vi tyckte oss vara färdiga med de teman vi jobbat med i ett par, tre dagar bytte vi texter med varandra och jobbade vidare med dessa. Under denna fas diskuterade vi hur strukturen på analyskapitlet skulle se ut och hur den skulle presenteras inledningsvis. Vi kom fram till att det vore lämpligt med en kortare sammanfattning efter varje tema. Under arbetet med varandras skrivna texter jobbade vi därför parallellt med tanken på sammanfattningen av analysen och vad som skulle ingå i denna.

Då vi kommit en bit med analysen under de tre teman vi valt, insåg vi att det var några fler viktiga delar som vi ville få med. Dessa empiriska delar rörde kön, genus och asexualitet. Vi beskriver dem och våra tankar kring detta under ett eget kapitel eftersom det låg utanför våra första tre

teman. Detta kapitel skiljer sig även från det första kapitlet av analysen, då vi saknade mer utförlig empiri och relevant teori för att kunna göra en fullgod analys. Vi kallar detta kapitel för Analys II.

Validitet och Reliabilitet

Vi har använt ett kapitel skrivet av Sam Larsson (2005) i *Forskningsmetoder i socialt arbete* för att diskutera uppsatsens vetenskapliga kvalitet med avseende på validitet och reliabilitet. Larsson påpekar att man måste göra en annorlunda bedömning av dessa i en kvalitativ studie jämfört med en kvantitativ, då den kvalitativa ansatsen gör forskaren till både mätinstrument och återgivare av data.

En aspekt som Larsson (2005) tar upp för bedömningen av validitet i en kvalitativ studie är mängden information i fallbeskrivningar eller utskrivna intervjuer. Några av intervjuvarna innehåller långa beskrivningar av upplevelser och erfarenheter, andra är av mindre omfattning. Vi upplever dock att även de intervjuvar med kortare beskrivningar har ett rikt innehåll, vissa informanter kunde med en mening uttrycka sig väldigt målande och precist. Vi tänker därför att den mängd information som intervjuerna gett oss är ett fullgott underlag för att kunna studera det vi avsett.

Larsson (2005) påpekar vidare att frågorna vid intervjuer skall vara konstruerade så att de öppnar för möjligheter att fånga in det som efterfrågas. Det ska också finnas möjligheter för informanterna att kunna uttrycka sig så fritt som möjligt kring fenomenet. Vid konstruktionen av intervjuguiden strävade vi efter att förhålla oss till syftet och de huvudsakliga frågeställningarna genom att ringa in dessa med hjälp av frågorna. Vi konstruerade även en fråga som möjliggjorde för informanten att fritt berätta om asexualitet. Denna fråga syftade till att informanterna skulle känna att de var experter på sina liv och att vi var intresserade av deras perspektiv.

Validitet i kvalitativ forskning hänförs till huruvida läsaren kan skapa sig en tydlig bild av vad informanterna beskrivit och hur detta sedan har tolkats (Larsson, 2005). Vi har förhållit oss till detta genom att göra så tydliga beskrivningar av analysens upplägg som möjligt, samt genomförande. I analysen har vi gjort ett särskiljande mellan empirin och våra tolkningar av denna för att läsaren på ett smidigt sätt skall förstå hur vi tänkt.

Vidare stärks validiteten enligt Larsson (2005) av forskarens skicklighet i analysen av empirin. Skicklighet med avseende på att ifrågasätta resultat, samt att kontrollera och analysera dessa. Det är svårt för oss bedöma huruvida vi utfört analysen på ett skickligt sätt men vi har försökt vara så tydliga som möjligt med hur vi resonerat och varför. Vi har under diskussioner problematiserat våra egna och varandras tolkningar, och samtidigt strävat efter att vara öppna för varandras perspektiv. Detta tänker vi ökar chansen till en kompetent och väl genomarbetad analys.

Validiteten kan också styrkas av mångsidighet vid metodval, till exempel det som kallas för metodtriangulering (Larsson, 2005). På detta sätt belyses det fenomen vi ämnar undersöka från olika håll och skapar förhoppningsvis en mer precis bild. Vi hade gärna använt oss av mer än en metod för att analysera empirin, men tiden räckte inte till.

För att mäta reliabilitet i kvalitativ forskning fokuserar man på den insamlade empirins inre logik (Larsson, 2005). I vårt fall rör det bland annat huruvida informanterna faktiskt har svarat på de frågor vi avsett att ställa och inte svarat på något annat. Vår intervjuguide blir därför viktig i sammanhanget. Vi utförde en test av denna på en person i vår närhet, innan vi skickade ut den till informanterna. Vi fick på så sätt en hint om det förelåg någon risk att frågorna kunde missförstås.

Detta resulterade i att vi skrev om några av frågorna efter förslag utifrån. Då vi kände oss nöjda med ändringarna skickade vi ut frågeguiden.

Vi bedömer att svaren vi fått överensstämmer i sakinhåll, det vill säga att vi gör bedömningen att informanterna svarat på det vi efterfrågat. Bedömningen utgår även ifrån att inget svar innehåller uppgifter eller beskrivningar som saknat relevans i sammanhanget.

FORSKNINGSETIK

Vi har i enlighet med vetenskapsrådets etiska riktlinjer funderat över för och nackdelar med vår uppsats och på vilka sätt det kan påverka deltagare och läsare (www.vr.se). De etiska övervägande vi har gjort och sett som relevanta för vår studie presenteras i detta kapitel.

Etiska överväganden

Eftersom uppsatsen bygger på en studie av människor och deras erfarenheter, har det varit viktigt för oss som författare att fundera kring både urval, intervjuer och den vidare analysen. Detta för att minimera risken för att någon av deltagarna i studien kan komma till skada. Vi har strävat efter att ta upp etiska funderingar redan från inledningsstadiet av studien vilket också är en rekommendation enligt Kvale (1997).

Till att börja med funderade vi över själva syftet med studien och om det fanns några övervägande etiska skäl för oss att välja ett annat ämne eller annan ingång. Eftersom vi endast funnit ett fåtal studier kring asexualitet ansåg vi att ämnet i sig var viktigt att undersöka och att detta var ett gott skäl till att påbörja studien. Vi tänkte att genom att skriva om och ge röst åt individer som definierar sig som asexuella, bidrar vi till att synliggöra en grupp som inte får något större utrymme i offentliga sammanhang, vare sig vetenskapliga eller via medier. Därför ansåg vi det finnas ett positivt syfte som överväger eventuella svårigheter med att inleda studien vilket också är viktigt enligt Kvale (1997).

Vi tänkte vidare att vi med hög sannolikhet skulle kunna skydda informanterna från att känna sig utsatta genom att använda vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.vr.se). Samt att lägga extra arbete på intervjuguiden så att frågorna i denna inte skulle uppfattas som stötande. Sist men inte minst också ge informanterna möjlighet att kontakta oss både under och efter processen mot den färdiga uppsatsen. Detta med tanken på att någon eller flera av informanterna skulle kunna känna sig utelämnad eller ha behov av att kontakta oss efter att ha deltagit i studien, trots åtaganden med garanterad anonymitet och frivilligt deltagande.

Vi kom efter en inrådan med vår handledare fram till att de deltagande i studien måste vara över 18 år, detta på grund av att vi i annat fall måste ha målsmans medgivande (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). Eftersom ingen av informanterna uppgav sig vara under 18 år var detta inget problem. Vi funderade dock över hur vi skulle kunna försäkra oss om att informanterna i själva verket inte var för unga då detta är i princip omöjligt att kontrollera i och med att vi gjort intervjuerna via nätet. Problemet hade dock kvarstått om vi gjort intervjuerna vid ett fysiskt möte då det är svårt att avgöra en persons ålder. Genom informations- och samtyckesbrevet informerade vi att vi endast var intresserad av att göra intervjuer med personer som var myndiga för att på detta sätt tydliggöra vår ståndpunkt.

I arbetsprocessen har vi utgått från vetenskapsrådets forskningsetiska huvudprinciper kring sekretess, tystnadsplikt, anonymitet och konfidentialitet. Dessa fyra utgår från det så kallade individskyddskravet som verkar för att skydda den enskilde (www.vr.se).

Inför varje intervju har vi skickat ut informations- och samtyckesbrev (se bilaga 1) där informanten fått ta del av syftet med uppsatsen, samt att denne när som helst under arbetsprocessen mot den färdiga uppsatsen kan avbryta sin medverkan. Vi har i detta brev även informerat deltagarna i studien om att de kommer att vara anonyma i redovisningen av intervjuerna och i analysen av dessa. Också att obehöriga inte kommer att få tillgång till intervjumaterialet. Vidare har vi i brevet beskrivit att det insamlade materialet enbart kommer att användas till uppsatsen. I brevet fanns även kontaktuppgifter till oss och vår handledare utifall någon av informanterna hade vidare frågor om uppsatsen.

Vår valda metod har gett upphov till en del tankar utifrån ett forskningsetiskt perspektiv. Framförallt då det gäller att säkerställa informanternas anonymitet. Kan vi garantera att ingen obehörig kommer åt den information som sänds via mail? Vi har oftast använt privata datorer att arbeta på, men ibland skolans offentliga datorer. Det senare alternativet medför en större risk för att utomstående kan ta del av information kring informanterna eller intervjumaterialet. Vi kan inte heller vara säkra på att någon obehörig hackar sig in i något av våra mailkonton och därmed tar del av intervjumaterialet. Vi har dock gjort vårt bästa för att säkra informanternas anonymitet, genom att vara mycket försiktiga med att svara på mail, samt helt undvika att läsa någon intervju på offentlig dator.

Under genomförandet av analysen har vi förhållit oss till hur informanterna kan tänkas uppfatta det bearbetade materialet. Därför har vi gjort språkliga korrigeringar i citaten. Citaten är språkligt granskade och korrigerade av oss för att informanterna inte ska uppfattas på ett missvisande sätt.

ANALYS I

Analysen är strukturerad utifrån tre teman; *Definitioner av asexualitet*, *Asexualitet som identitet eller position* samt *Relationer*. Varje tema inleds med en kortare text där vi presenterar temats upplägg samt berättar varför vi funnit temat intressant. Därefter delas temat upp i underrubriker efter vad som passat för själva temat, antalet underrubriker varierar mellan varje tema. Under varje rubrik redovisar vi våra tolkningar av det empiriska materialet genom att beskriva vad informanterna uttalat sig om och styrker detta med deras citat. Vi kopplar vidare dessa tolkningar med teoretisk analys efter presentationen av empirin.

Att vi delat upp empiri och teori i analysen är endast på grund av att vi fann detta sätt mer pedagogiskt än att blanda empiri och teori i en löpande text. Vi har uppfattat empirin genom vår förståelse och det vi redovisar är våra tolkningar. Dock ansåg vi det enklare att först redovisa dessa tolkningar av empirin för att sedan koppla vidare med teori då vi försökte låta empirin styra analysen. Vi har gjort på detta vis då vi ansett att det varit det bästa sättet att tydligt redovisa empirin samt vår förståelse och analys av den.

Innan vi går in på empirin och de teoretiska kopplingarna ska vi berätta hur vi tänkt kring våra informanter och presentationen av dem.

Presentation av informanter

När vi hänvisar till en viss informant i presentationen av empirin använder vi oss av fiktiva namn och vi kommer inte heller att ange informanternas ålder. De fiktiva namnen som vi delgett informanterna är könsneutrala. Anledningen till vår anonymisering av informanterna har vi gjort efter bedömningen att den svensktalande gruppen, som identifierar sig som asexuella och är verksamma på internetforum, inte är så stor. Ålder och kön utgör därför faktorer som eventuellt

skulle kunna leda till identifiering av individer. För att minimera denna risk utesluter vi till stor del informanternas kön och ålder. På de ställen där det ändå framgår, genom citat, eller våra formuleringar, så har vi diskuterat detta och kommit fram till att möjligheten att identifiera dessa personer är så liten att vi valde att inte ta bort dessa delar.

Vi har också valt att inte skriva ut *han* eller *hon* när vi hänvisar till en viss informant, utan använder begrepp som *denne* eller informantens påhittade namn. Detta har visserligen bidragit till att vissa formuleringar kanske kan te sig som klumpiga och oestetiska. Vi anser dock att en garanterad anonymitet för informanterna som god etik väger tyngre än språklig estetik.

Definitioner av asexualitet

Under detta tema kommer vi att titta på våra informanternas definitioner av asexualitet och deras uppfattningar av omgivningens definitioner av asexualitet. Vi har delat upp temat i fyra underrubriker: *Att inte vilja ligga*, *Lust – något naturligt*, *Va, vill du inte ligga?!* samt *Att skapa asexuell diskurs*. Ett avsnitt med teoretisk koppling ligger efter de två första rubrikerna. Sedan har vi ytterligare två avsnitt med teoretiska kopplingar efter de två sista rubrikerna. Vi avslutar temat med en sammanfattning av vår analys på detta tema.

Utgångspunkten för uppsatsen är vårt intresse för informanternas upplevelser och livssituation, att närmre undersöka informanternas egen förklaring och förståelse av asexualitet, ligger därför helt i linje med vårt syfte. I våra informanternas svar upptäckte vi också vikten av en samhällelig kontext och omgivningens uppfattningar kring asexualitet vilket vi kommer att presentera nedan.

Att inte vilja ligga

De flesta av våra informanter beskriver asexualitet som en avsaknad av sexuell lust eller som ett totalt ointresse för sex.

Min asexualitet går ut på att jag inte kan njuta av sex, jag får absolut inte ut något av det.
– Alex

Jag blir inte sexuellt attraherad av någon eller något... Det är därför jag kallar mig asexuell
– För att jag inte vill ha sex. – Billie

Vad definitionen av asexualitet inneburit för informanternas upplevelser kring en sexuell praktik skiljer sig åt. Vissa beskriver sex som äckligt och könsorgan som avtändande. Flera informanter betonar att de aldrig har känt lust eller vilja till sexuellt umgänge med en annan människa.

Jag har ingen som helst sexlust och vill inte se något som helst könsorgan; det, om något, är avtändande. – Eddie

Attraktion och lust till andra människor existerar inte i min värld och har aldrig gjort det.
– Robin

Vissa av våra respondenter beskriver att de kan ha sex, men med resultatet att de aldrig vill ha det igen.

Det jag eventuellt får ut av att ha sex om jag har det, gör egentligen aldrig att jag blir mer angelägen om att göra det igen. – Kai

En informant beskriver sin asexualitet som en oförmåga att njuta av sex men poängterar att detta inte innebär en ovilja till sex.

Min asexualitet handlar ju om oförmågan att uppleva sexuell njutning och inte om motviljan att ha sex. – Kim

En annan informants beskrivning av erfarenheter kring sexuell praktik avviker från övrigas. Denne berättar om sexuella handlingar som möjliga då kroppen kan bli tänd, men att det finns ett mentalt motstånd.

Kroppsligt är jag kapabel till att ha sex, och kroppen kan bli tänd, men mentalt stänger jag av när det kommer till själva sexet. – Alex

Lust – något naturligt

Gemensamt för många av våra respondenter är en medvetenhet kring normer i samhället som rör sexualitet, deras avsaknad av sexuell lust syns och får betydelse endast i en kontext där alla förväntas ha en vilja och lust till sex.

Hade inte samhället varit så översexualiserat hade jag ju inte märkt av min asexualitet... Med andra ord menar jag att min asexualitet inte betyder något speciellt för mig, annat än i samhällets kontext där jag inser att min avsaknad av sådana instinkter kan göra saker förvirrade. – Robin

Anledningen till att jag tog till mig begreppet "asexuell" och valde att använda det för att beskriva mig själv var att jag upplevde att min syn på sex skiljde sig från de flesta andras. – Billie

Informanterna beskriver hur asexualitet skapar en möjlig position och en gemenskap. Flera beskriver också hur de med begreppet asexualitet får sina upplevelser och känslor legitimerade, trots upplevelser av samhälleliga krav på sexualitet och sexuell praktik.

Behovet av att hitta ett namn på sin sexualitet (eller asexualitet) handlar kanske om sökandet efter gemenskap, att hitta någon av "samma sort" som en själv och inte känna sig ensam. – Kim

Asexualitet betyder rätten att ställa sig utanför den sexualiserade livsform vi förväntas passa in i. Den ger mig en rätt att inte passa in, för det finns andra som jag... så själva asexualiteten betyder frihet, men i kontakt med andra blir det en bojja. – Alex

Att klassa mig själv som asexuell var ett viktigt steg för mig att acceptera mig själv för den jag är och inte ständigt söka fel och känna mig ofullständig som kvinna. – Kim

Flera av våra respondenter beskriver hur de, när de upptäckt att deras sexualitet inte liknade andras, började söka förklaringar till detta för att kunna beskriva sig själva. Asexualitet beskrivs på olika sätt av våra respondenter. För en person är det endast ett retoriskt begrepp i förhållande till andra människor, för att kunna förklara sig själv och sitt ointresse för sexuell praktik.

Förr eller senare hamnar en i en situation där ens agerande tolkas som ett sexuellt sådant, vare sig en vill det eller inte. Även och särskilt om en inte försöker agera i den riktningen... (då) kan begreppet asexualitet tas till. Inte som sexuell identitet, men väl som kommunikativt redskap... Asexualitet för mig är inte en läggning, utan ett ord, ett retoriskt knep för att återställa husfriden. – Lo

Några informanter ser asexualitet som en sexuell läggning bland andra, som en möjlig positionering för att förklara sig själv i en samhällelig sexuell kontext.

Sexualitet målas ofta upp i en triangel av Homo, Bi och Hetero, men det fjärde spekrat som vi utgör, existerar inte i folks tänkande. – Robin

Flera av informanterna använder också metaforer för att beskriva vad asexualitet innebär. Detta görs med en medvetenhet kring en sexuell diskurs där avsaknaden av lust blir svår att förstå. En informant beskriver exempelvis asexualitet med hjälp av hunger.

I sig själv betyder den (om asexualitet) ingenting, på samma sätt som att mättnad inte skulle betyda något för någon som aldrig varit hungrig... en person som aldrig varit hungrig kommer ju inte lägga märke till det faktum att hen faktiskt är mätt. Hade inte samhället varit så översexualiserat hade jag ju inte märkt av min asexualitet. – Robin

Asexualitet beskrivs också av en person med metaforer kring fågelskådning och biljard.

Att vara asexuell är att vara ointresserad av fåglar i en värld full av fågelskådare. Väldigt många är väldigt intresserade och entusiastiska över någonting, men detta någonting är och förblir obegripligt. – Lo

Många har spelat biljard. Vissa gillar det, andra inte. Det kan vara kul ibland, men det finns inte direkt något omedelbart överhängande behov av att göra det igen inom snar framtid. Det kvittar om det händer igen imorgon, nästa vecka, nästa år eller aldrig; det är inte en central del av livet. Byt nu ut ordet "biljard" mot "sex" och du förstår precis min inställning till det hela. – Lo

Teoretiska kopplingar

I informanternas redogörelser, av rådande normer och förväntningar kring sexualitet, ser vi att personer som definierar sig som asexuella eller som saknar lust till sex tvingas förhålla sig till en sexuell praktik. Om upplevelser av samhälleliga krav på en naturgiven sexualitet inte funnits hade asexualitet varit ett meningslöst begrepp för våra informanter.

Vi kan förstå detta genom vår teori som beskriver normer kring sexualitet. Burr (2003) beskriver diskursen kring sexualitet som något som ses som "naturligt" existerande i alla människor. Oavsett vem eller vad man känner lust och attraktion till så är lusten något naturligt. Det innebär att en människa som inte känner lust betraktas som avvikande. Vi ser också denna norm i de modeller som ifrågasätter sexuella normer men samtidigt tar sexualitet för given (Rubin, 1984; Rich, 1986; Rosenberg, 2002).

Diskurserna i samhället som även syns i våra informanternas svar beskriver sexualitet som något naturligt. Detta leder till en paradox där man utan sexuell lust går emot det naturliga och blir då något onaturligt. Och frågan är om det kan existera något som avviker från det naturliga? Enligt vårt socialkonstruktivistiska synsätt ser vi den "naturliga sexualiteten" som konstruerad, dock är den verklig i en samhällskontext där våra respondenter tvingas förhålla sig till en obligatorisk sexualitet och försöka förklara sig själva utifrån denna.

I våra respondenters beskrivningar av asexualitet kan vi se att det är svårt att förklara vad asexualitet innebär. Vi ser också att asexualitet har olika innebörd för olika informanter. Detta har sin förklaring i att vi efterfrågat informanternas egna upplevelser av asexualitet och därmed gett möjlighet till informanterna att själva sätta en definition. Gemensamt för våra respondenters

beskrivningar är att asexualitet hela tiden måste relateras till sexualitet för att kunna bli begripligt. Det är också med en medvetenhet kring andra människors syn på sex som våra respondenter upptäcker sig själva som avvikande från normen. Normer produceras och skapas i den mänskliga interaktionen (Burr, 2003).

Vi kan i intervjuerna se att normer kring sexualitet och språket som normerna byggts upp av gör det svårt att förklara asexualitet. Språket sätter ramar för vad som är möjligt att förstå och förklara (Burr, 2003). Asexualitet är språkligt en negation av sexualitet och därmed beskrivs det av informanterna som en avsaknad av något som i normen betraktas som naturligt.

Våra respondenter försöker i vissa fall förändra och utveckla detta språk med hjälp av metaforer. Genom att likna asexualitet vid avsaknad av hunger, fågelskådning och att spela biljard beskrivs asexualitet utanför en sexuell kontext. Även om språket är en begränsning så kan metaforerna skapa en ny bild av asexualitet. Med hjälp av metaforerna kan våra respondenter förklara sig själva utan att beskriva asexualitet i termer av avsaknad av något som anses vara naturligt existerande i alla människor.

Att konstruera asexualitet som en möjlig position i samhället sker i relation med andra människor. Giddens (1995) talar om att det i samhället hela tiden öppnas upp för nya sexuella identiteter. Det moderna samhället har under 1900-talet förändrats och öppnats upp för homosexualitet och bisexualitet som möjliga och accepterade positioner. Giddens menar att denna förändring pågår konstant. Vi hoppas att det i förlängningen också skulle kunna innefatta asexualitet. Men hur är det idag? Hur uppfattas asexualitet i en samhällelig kontext? Vad anser omgivningen om denna relativt nya positioneringen? Dessa tankar leder oss vidare till nästa rubrik.

Va, vill du inte ligga?!

Informanterna berättar att omgivningen definierar asexualitet på olika sätt. Dessa definitioner uppfattas både genom direkta reaktioner från omgivningen men också via andra kanaler såsom medier. De direkta reaktionerna, beskriver informanterna, består av nyfikenhet, acceptans eller förnekelse. Nyfikenhet och acceptans är reaktioner som våra informanter beskriver som positiva.

... de flesta ställer intresserade frågor av varierade slag. De kanske inte gör samma åtskillnad mellan sex och kärlek som jag, men de tar mig på orden och tror på mig... – Lo

Så finns det även de som reagerar dels med nyfikenhet, dels med förståelse. Det är en trevlig reaktion. – Billie

Några informanter talar om acceptans som något de har funnit i queerkretsar.

I mina queerpolitiska kretsar är asexualitet självfallet inte något direkt "problem" överhuvudtaget. – Michell

Samtidigt poängterar en informant att det är "trist" att bara bli accepterad i ett sådant smalt sammanhang och önskar att acceptansen ska spridas till bredare kretsar.

Det är inte meningen att man ska behöva vara medlem av ett Queercommunity för att bitta likasinnade, men än så länge är det min rekommendation och jag hoppas att fler får upp ögonen för de här ganska specifika sammanhangen. – Eddie

Förutom nyfikenhet och förståelse så finns det också många i informanternas omgivning som reagerar med förnekelse. Detta kan ta sig uttryck som följer:

De skulle nog beskriva det som "nått man ska komma över" att det är en period i livet som kommer gå över, ungefär som puberteten eller klimakteriet. "Bara du bestämmer dig så går det" eller "gå i terapi så går det över"... många som inte kan acceptera försöker övertala en att man inte fått rätt tillfredsställelse. – Alex

Några andra frågade om jag verkligen hade tänkt igenom det här och var på rätt spår – kanske var jag helt enkelt homosexuell? – Eddie

De flesta vet inte så mycket, eller tror inte att det är något att veta något om. Alternativt tror de att det är något man både vill och borde söka hjälp för. – Kai

Respondenterna beskriver att omgivningens förnekelse av asexualitet som en legitim position uttrycks på många olika sätt. Vi har delgetts exempel med allt ifrån sjukdomsförklaring, att det beror på ett förmodat trauma, hormoner, fel partner och kön till kommentarer som:

Du känner din kropp för dåligt helt enkelt. Onanera mera! – Kim

En informant beskriver förnekelsen som en absolut avsaknad av kunskap kring asexualitet. Denna typ av förnekelse beskrivs som värre än att bara bli klassad som "sjuk" eller "onormal".

Det som stört mig är att jag förväntas vilja ha sex. Det känner jag som tur är inte av så mycket längre, kanske beror det delvis på att jag har etablerat begreppet asexualitet i min omgivning. Det har inte funnits föreställningar om det alls, eftersom det inte funnits i folks medvetande. Det tycker jag är ett större problem än att folk tycker att det är sjukt. När det inte fanns alls som möjlig position att inta kände jag mig mycket mer annorlunda än jag gör då folk hintar att min läggning inte är riktigt normal. – Billie

Många informanter beskriver att omgivningen förväntar sig att alla människor vill ha sex. Kims beskrivning av detta lyder på följande vis;

Eftersom allt idag är så fokuserat kring sex i media kan det vara väldigt svårt för en asexuell att känna sig accepterad och respekterad. Överallt ser man ju artiklar "hur du tillfredställer din partner" och "hur du får de starkaste orgasmerna". När man inte kan relatera till det som står är det lätt att känna sig utanför och onormal. – Kim

Föreställningen att alla vill ha sex, vilket uttrycks i citatet ovan, upplever många av våra informanter som den mest frustrerande inställningen från omgivningen. Kai och Lo uttrycker sina känslor kring denna förväntan på sexualitet såhär;

Annars tycker jag nog att den allmänna inställningen till sex och den förmodade självklara sexualdriften hos alla är jobbigast. – Kai

Den allestädes närvarande fokuseringen på sex, sexualitet, det ultimata sexlivet och hur en kan förbättra alla dessa saker är däremot en smula mer irriterande. – Lo

Teoretiska kopplingar

Vi uppfattar att informanterna på olika vis förhåller sig till den sexuella norm som finns i samhället. Foucault (2002) talar om att diskurser styr vår interaktion och vårt handlande och vi kan inte gå utanför dessa. Vi ser att den sexuella normen blir en förutsättning för hur informanterna konstruerar asexualitet. Det är inte möjligt att gå utanför den rådande diskursen

kring sexualitet. Även om man talar om en upplevelse som går utanför normen måste denna beskrivas i relation till rådande normer. I och med den rådande diskursen kring sexualitet tvingas våra informanter förhålla sig till och bemöta denna då den är ständigt närvarande genom medier och omgivningens reaktioner på asexualitet.

I och med reaktionen förnekelse som informanterna möter, tycker vi att existensen av en diskurs kring en naturgiven sexualitet tydliggörs. Gemensamt för den förnekelse från omgivningen som beskrivs av informanterna, är att asexualitet inte ses som en möjlig position, läggning eller erfarenhet. Omgivningen som reagerar med förnekelse gör detta på grund av att de är fast i det tänkande som diskursen kring sexualitet skapar, nämligen att vi alla har en naturligt inneboende sexuell drift (Burr, 2003). De personer som reagerar med förnekelse kan inte tänka utanför en sanning som säger att alla människor är sexuella och ser därför inte asexualitet som en möjlig position. Samhällets diskurser medför tydliga avgränsningar och möjligheter då det gäller tankar och förståelse av asexualitet, det märks inte minst på vår uppsats där vi i det teoretiska avsnittet diskuterar asexualitet utifrån teorier kring sexualitet.

Reaktioner av förnekelse går också att tolka med hjälp av begreppet *Tystnaden* som vi beskrivit i teoridelen (Rosenberg, 2002). Tystnaden skapas av normer som är osynliga för dem som lever i dem. Då man är sexuell och tror på diskursen kring en inneboende sexualitet hos alla människor blir något annat omöjligt. Normerna som råder är de som syns och hörs inte minst i medier. Då det normavvikande inte får ta plats eller synas blir det svårt att möjliggöra sin position som asexuell och ingen kan förstå vad det innebär eftersom det aldrig talas om. Detta beskriver en av våra informanter som långt jobbigare än att bli betraktad som konstig. Hon beskriver en normavvikande position som bättre eftersom det då åtminstone kan talas om. Innan denna informant hade etablerat begreppet asexualitet i sin omgivning existerade det inte alls och var därför en osynlig och därmed omöjlig position.

Våra informanter möts av förnekelse och måste bemöta denna misstro på något sätt, de konstruerar därmed en möjlig positionering och skapar en asexuell diskurs. Enligt socialkonstruktionism finns det ingen sann verklighet i vårt samhälle. Den existerande verkligheten är konstruerad och kan konstrueras på andra sätt trots att diskurser är starka makttekniker som påverkar våra tankar, värderingar och handlingar (Burr, 2003). Våra informanters handlande som går emot normen skulle därför kunna möjliggöra nya positioner då alla positioner är socialt konstruerade.

I och med att asexualitet förnekas som möjlig position behöver våra respondenter strategier för att förhålla sig till omgivningen och de reaktioner de möts med. Hur vi uppfattar att dessa strategier tar sig uttryck ska vi presentera under nästa rubrik.

Att skapa asexuell diskurs

När våra respondenter beskriver sig själva och sin verklighet görs detta utifrån en medvetenhet kring omgivningens definitioner och den rådande diskursen kring sexualitet. Beskrivningarna präglas av föreställningar och förväntningar som diskursen skapar.

Det är dock omöjligt att inte agera sexuellt. Allt en gör - eller inte gör! - kan och kommer eventuellt av någon att tolkas så som ett (o)agerande med en underliggande sexuell dimension.

– Lo

Den sexuella kontext som existerar i samhället gör att asexualitet osynliggörs, förnekas och till och med omöjliggörs som position. För att möjliggöra sig själva och bemöta denna förnekelse

beskriver våra respondenter asexualitet på olika vis. Bland annat genom beskrivningar vad asexualitet *inte* innebär.

Asexualitet är inte synonymt med celibat. Man kan inte leva i celibat om man är asexuell, det bara går inte. Celibat innebär att man tar aktivt avstånd från sina lustar, och det är fysiskt omöjligt för oss... Det är inte en sjukdom, eller för det mesta inte. Det finns folk som blir asexuella på grund av sjukdom, eller depressioner eller liknande. Men sen finns det vi som bara är det, helt ologiskt och oförklarligt. Det bara är. – Robin

Flera av informanterna poängterar precis som i citatet ovan att det inte är ett val de gjort, ”det bara är”. Den rådande normen förutsätter sexualitet som något naturligt. För att förklara sin asexualitet och göra den giltig i denna diskurs, så beskriver våra informanter asexualitet som något naturligt existerande i deras kroppar och verkligheter. De flesta beskriver hur de aldrig har känt sexuell lust.

Efter ett tag slog det mig att det jag är måste vara asexuell. – Kai

Flera informanter förklarar att asexualitet inte är ett aktivt val. I citatet nedan beskrivs detta utifrån omgivningens reaktioner som tror:

... att jag bara är gammalmodig och proper av mig, att det är en fix idé jag har. Det går inte att få dem att förstå att detta inte är ett val jag har gjort, utan bara sån jag är. – Robin

En person beskriver också sin asexualitet som ofrivilligt på grund av samhällets krav och normer, samtidigt har denne informant aldrig upplevt lust till sex. Utanför samhällets sexuella norm skulle det vara frivilligt och oproblematiskt.

Jag definierar mig själv som asexuell eftersom jag aldrig har upplevt sexuell uppbetsning eller njutning, vare sig under min uppväxt eller i mitt vuxna liv. Jag skulle även klassa det som ofrivilligt, till följd av samhällsnormen och min nuvarande och tidigare partners behov och krav. (På en öde ö hade det inte varit ofrivilligt, utan ett faktum jag aldrig skulle ha ifrågasatt) – Kim

En annan informant, som också upplever omgivningens förnekande av asexualitet som frustrerande, gör en jämförelse med asexuella och homo- och bisexuella.

Jag tror inte att kunskapen är så utbredd. Det är ingen vedertagen term på samma sätt som homo, bi eller hetero är. Asexuell är liksom ingenting, det finns inte... Jag antar att det är lite som det var för bi/homo-människor innan det började bli mer öppet kring det. – Charlie

Flera av informanterna talar om att ”komma ut”, vilket har varit ett sätt att förhålla sig till heteronormativitet som HBTQ-person. Michell beskriver detta angreppssätt genom garderobsnarrativet.

... för icke-normativa erfarenheter krävs (för att bli begripliga) därmed att man hävdar en annan ”utveckling” än den normaliserande heterosexuella. Som exempelvis garderobsnarrativet, det vill säga en förklaring av sexualitet som något ”innerst inne”, något man alltid har varit men helt enkelt inte haft möjlighet att uttrycka. – Michell

Alla våra informanter kritiserar den rådande norm kring sexualitet som finns i samhället, dock finns det exempel på hur informanterna trots allt finner den rådande normen rationell. Robin förklarar det så här:

Men det är väl kanske logiskt, det finns ingen undervisning om det, och det är ju faktiskt inte logiskt. Det ligger i människans natur att hålla sig varm, äta och fortplanta sig. Folk kan väl lika lite tänka sig att det finns någon som aldrig fryser eller är hungrig, som att det finns någon som inte vill fortplanta sig. – Robin

Michell uttrycker hur man ständigt måste förklara sig själv som asexuell och göra sig möjlig i den sexuella normen.

Att berätta att man är asexuell är aldrig något man gör en gång, det är något man måste göra om och om igen. Det är en kritik och ett ifrågasättande man måste framföra nästan dagligen, heteronormativa tv-program, till vänner över en fika när de antar att jag eller någon annan är ex hetero eller homo, till blickar på krogen som drar in mig i förväntningar jag inte önskar etc etc. – Michell

Teoretiska kopplingar

Våra informanter försöker förklara sin asexualitet för att möjliggöra sin position i ett samhälle där sexualitet beskrivs som något naturligt och inneboende i varje människa. För att asexualitet ska bli begripligt så ser vi hur våra informanter förklarar asexualitet med samma språkbruk. De förklarar att de alltid varit asexuella, aldrig känt sexuell lust eller njutning. Detta att göra asexualitet till något man alltid varit är ett försök att förklara det i en diskurs som ser sexualitet som naturgivet (Burr, 2003). De gör motstånd samtidigt som samma språkbruk av naturlighet och essentialism används. På samma sätt har också HBTQ-rörelsen fått sina positioneringar möjlig. I och med garberobs-narrativet, att ”komma ut”, förklarar flera respondenter sin sexualitet som något inifrån kommande och i en värld som söker sanningen från naturen blir detta en giltig förklaring.

Eftersom asexualitet inte är fullt ut accepterat idag ser vi också en viss svårighet för våra informanter att fullt ut acceptera sina känslor. En informant beskriver att asexualitet inte är logiskt i förhållande till normen som beskriver fortplantning som naturligt. I detta ser vi att även informanterna på något vis tvingas förhålla sig till en sexuell norm (Burr, 2003). En person som lever i en sexuell relation beskriver sex som något praktiskt för att få en relation att fungera. Detta utgör exempel på svårigheter att gå utanför ramarna för normer och diskurser som finns i samhället, vilket Foucault (2002) beskriver som diskursens makt.

Trots att informanterna tar avstånd från normer kring en obligatorisk sexualitet verkar det ibland mycket besvärligt, och till en viss grad även omöjligt, att helt frigöra sig från dessa. Vår slutsats av detta blir att samhällets normer inverkar på vårt handlande så att vi måste förhålla oss till normerna oavsett om vi är kritiska mot dessa eller inte.

Våra respondenters förhåller sig kritiska till den obligatoriska sexualitet som finns i samhället. De försöker också påverka denna genom att förklara sig själva och göra en positionering som asexuell möjlig. Här ser vi att vi kan göra en återkoppling till Giddens (1995) som beskriver en pågående revolution mot en mångfald av sexuella läggningar. En möjlig tolkning av informanternas försök att skapa en positionering i en sexuell kontext, är att det pågår en förändringsprocess av den sexuella normen, mot en bredare tolkning av begreppen sexualitet, kärlek och relationer. Dessutom finns det personer i våra respondenters omgivning som bara accepterar eller förstår deras känslor kring sexuell praktik. I och med dessa accepterande

reaktioner tolkar vi det som att har man kommit en bit på vägen med att skapa asexualitet som en giltig och förståelig position. Det finns en alternativ diskurs kring asexualitet som accepteras och kan komma att bli större och mer allmänt accepterad.

En av våra respondenter gör en liknelse mellan osynliggörandet av asexuella och det tidigare mer utbredda osynliggörandet av HBTQ-personer. Homosexualitet, bisexualitet och transidentitet är idag möjliga positioneringar som de flesta känner till, oavsett om de är accepterade positioner eller inte. Att personer med en sexuell läggning utanför heteronormen är synliga i dagens samhälle är resultatet av en lång process. HBTQ-personer har arbetat för att synliggöra sig själva och sina sexuella läggningar. Scherrer (2008) beskriver denna process som HBTQ-rörelsen har genomgått och jämför den med asexuella idag. Även om en förändringsprocess tar tid för att alla ska acceptera en position som ligger utanför normen som möjlig så kan man se att den är påbörjad. Vår slutsats av detta är att det finns en parallell diskurs jämte den obligatoriska sexualiteten. En asexuell diskurs som börjar ta form och möjliggör asexualitet som läggning, position och identitet. Hur våra informanter beskriver denna process mot en möjlig identitet eller positionering ska vi beskriva under nästa tema.

Sammanfattande resultat

Definitionerna av asexualitet skiljer sig åt hos informanterna, också hur asexualitet kan förstås och förklaras. Vissa av informanterna använder metaforer för att beskriva det, andra använder asexualitet som en sexuell läggning. Den gemensamma beskrivningen är att asexualitet handlar om ett ointresse för sexuell praktik.

Omgivningens definitioner av asexualitet skiljer sig också åt. En del accepterar asexualitet, som informanterna beskriver det, medan andra förnekar dess existens. Förnekandet utgår ifrån den essentialistiska logiken som finns i diskursen kring sexualitet. Att sexualitet ses som något naturligt inneboende i varje människa gör att asexualitet förnekas och ses som ett problem av dem som inte kan tänka utanför denna norm.

Det är i en samhällelig kontext som informanterna definierar asexualitet och de måste förhålla sig till rådande diskurser och normer kring sexualitet. Denna motsättning och förutsättning som skapas mellan en sexuell och asexuell diskurs tvingas våra informanter att förhålla sig till. Genom att de uppmärksammar och kritiserar diskursen kring den "naturliga sexualiteten" och samtidigt förklarar asexualitet utifrån samma logik, möjliggör de asexualitet. Asexualitet beskrivs som något som alltid funnits där, inne i deras kroppar, som något man "är" och har sin utgångspunkt i ens innersta väsen.

Vi har i vår empiri sett en asexuell diskurs som möjliggör asexualitet som positionering, identitet eller läggning. Dock är den sexuella normen rådande och det är denna norm våra informanter förhåller sig till då de möjliggör sin identitet eller positionering som asexuella. Hur våra informanter beskriver denna process ska vi beskriva under nästa tema.

Asexualitet som position eller identitet

Detta tema är uppdelat i sex underrubriker; *Att upptäcka ett ointresse*, *Att definiera ett ointresse*, *Internets betydelse*, *Asexualitet – definitionens olika värden*, *Att "komma ut" med sin asexualitet* samt *Obligatorisk sexualitet – att tvingas "komma ut"*. Det är tre avsnitt med teoretiska kopplingar till den redovisade empirin. Dessa är placerade efter varannan underrubrik. Avslutningsvis finns det en sammanfattning av de teoretiska kopplingarna.

Bakgrunden till detta tema är att vi genom en övergripande bild av informanternas beskrivningar kunnat urskilja en form av identitetsprocess som innefattar både likheter och skillnader mellan

erfarenheter.

Att upptäcka ett ointresse

Asexualitet är inte ett begrepp eller en identitet som våra respondenter började tillskriva sig under ett tidigt skede av livet. Istället kan vi urskilja hur identiteten eller en tänkt positionering hänger samman med att informanterna upptäckte ett ointresse för sex.

Flera av våra informanter anger i sina svar på intervjufrågorna, när och hur de började definiera sig som asexuella och i vilket sammanhang detta inträffade. Den tidsrymd, som flera av våra informanter ringar in, var i anknytning till tonåren och puberteten. Detta var en tidsperiod då personer i deras omgivning började utforska sitt intresse för sex.

Medan mina kompisar tyckte att sex var spännande och romantiskt fann jag det själv mest äckligt och avtändande. Då var jag annorlunda, eftersom jag var omringad av gymnasieungdomar vars stora intresse var just sex. – Billie

Det var något i linje med ett narrativ kring att jag, runt puberteten när frågorna blev mer aktuella i min omgivning, inte riktigt fattade grejen med sexualitet... Jag var mer intresserad av att lägga min tid på andra saker. – Michell

Jag har väl vetat ända sedan man började undervisa om sex i skolan att jag inte var intresserad, men å andra sidan – hur många är det när man bara är 11? Sedan blev det tydligare och tydligare när man kom in i tonåren och mina jämnåriga faktiskt började bli intresserade. – Robin

Andra informanter nämner inte någon specifik tidsperiod då de insåg sitt ointresse för sex. Många berättar dock att de aldrig har varit intresserade av sex och att det har varit på det sättet så länge de kan minnas.

Jag definierar mig som asexuell eftersom jag aldrig har upplevt sexuell uppbetsning eller njutning, vare sig under min uppväxt eller i mitt vuxna liv. – Kim

Attraktion och lust till andra människor existerar inte i min värld och har aldrig gjort det... – Robin

Vi har även tagit del av informantens berättelser kring deras perspektiv på sexualitet. Michell problematiserar även fenomenet att skapa en identitetsprocess kring sexualitet i samband med asexualitet och alternativa sexualiteter. Michell ger följande svar på frågan när och hur respondenter började definiera sig som asexuell;

Sexualitet är för mig något flytande, komplext och ständigt föränderligt. Att skapa en berättelse om sexualitet och kronologi handlar i min mening snarare om ett sätt att upprätta en rak (normal, "straight") linje, för icke-normativa erfarenheter krävs (för att bli begriplig) därmed att man hävdar en annan "utveckling" än den normaliserade heterosexuella. – Michell

Att definiera ett ointresse

Vid tillfället då våra informanter upptäckte sitt ointresse för sex, var egentligen inte avgörande för om de började identifiera sig med begreppet asexualitet. När och hur denna asexuella identifikation tar och har tagit form skiljer sig åt mellan våra informanter. Alex som är i

tjugoårsåldern berättade att det var runt två år sedan denne började definiera sig som asexuell. Kai var i medelåldern då denne uppmärksammade och kunde identifiera sig med begreppet asexualitet.

I tonåren och puberteten märkte som sagt en del av våra informanter av sitt ointresse för sex. För en del, som Eddie, skulle det dröja innan man började definiera sig med ord som asexuell och asexualitet.

Asexualitet är för mig ganska nytt, som begrepp, även om det i min värld inte är ett nytt fenomen... Jag tror att jag har varit asexuell sedan tidiga tonåren, och alltid sagt att det är äckligt och motbjudande med mäns och kvinnors sexliv. Trots det här så har jag inte kommit ut förrän nu. – Eddie

Billie, som fann begreppet asexualitet så tidigt som i mitten av gymnasiet, berättar att denne redan då kunde konstatera att denne var asexuell;

Jag tvekade aldrig, när jag väl hittat begreppet och dess betydelse förstod jag att det var asexuell jag var. – Billie

Michell problematiserar över frågan hur denne definierar sin asexualitet och vad den betyder;

Jag vet inte om jag definierar "min" asexualitet vare sig som något utom mig eller essentiellt (som något jag "är"). – Michell

Teoretiska kopplingar

I linje med vår tolkning av Foucault (2002), uppfattar vi att det i dagens samhälle ihärdigt debatteras kring sexualitet. Flera informanter berättar att de kommit i kontakt med sin sexualitet eller asexualitet i tonåren och puberteten. Detta skede i livet representerar övergången från barndomen till ett steg närmre vuxenvärlden, i och med detta upptäcker många fenomenet sex. Upptäckten av sex innebär att det är inom denna tidsperiod som debatten kring sexualitet, som Foucault talar om, blir verklighet i ungdomars liv. Diskurser kring sexualitet införlivas både via undervisning i skolan, medier, beskyddande föräldrar och, vilket många informanter berättar, genom skolkamrater.

Makttekniker kring sexualitet gick tidigare ut på att förtrycka sexualiteten men idag lyder diskursen att sexualitet ska frigöras (Foucault, 2002). I dagens diskurs kring sexualitet inbegrips en sanning om att alla innehar en sexualitet. Att det är i tonåren som den inneboende sexualiteten ska vakna, speglar också många av våra informanternas berättelser. Det är under denna tidsperiod många av våra informanter upptäcker att deras känslor skiljer sig från deras kamraters. Då normen säger att sexualitet är "naturligt" blir våra informanter annorlunda. Detta då deras kroppar verkar bete sig mot naturen eftersom diskursen och "sanningen" säger att sexualiteten och längtan efter sex ska finnas i alla människor.

Maktteknikerna verkar, enligt vår tolkning av Foucault (2002), genom en samhällelig normalisering av rådande diskurser. Sexualitet är en sådan normaliserande diskurs. Då det sker en normalisering av sexualitet blir följden att det som inte följer normen automatiskt ses som avvikande. Detta blir tydligt i våra informanternas berättelser, då de själva upplevde sig som avvikare i samband med deras kamraters intresse och nyfikenhet för sex.

Inom socialkonstruktivistiskt tänkande är vikten av språket centralt för förståelse av den omgivande verkligheten, då språket möjliggör vad man kan uppleva. Språket utgör även vårt

redskap för att tänka och det leder till begränsningar att endast kunna tänka innanför de ramar som skapats via samhällets diskurser. Diskurser som anger en slags sanning kring olika fenomen (Burr, 2003). Detta gör att asexualitet förstås utifrån den rådande sexualitetsdiskursen och inte utifrån sina egna premisser. Informanterna uppfattar sitt ointresse i samband med andras intresse. Eftersom deras ointresse blir avvikande och språket kring deras ointresse inte existerar inom sexualitetsdiskursen, lämnas många informanter åt att finna sitt eget språk och en annan diskurs utanför normen. Flera av våra informanter beskriver att de tidigt upptäckte sitt ointresse för sex, men de flesta kunde inte definiera sin asexualitet förrän senare i livet. Den språkliga brist som informanterna upplevt kring asexualitet, anser vi är en av flera faktorer till varför våra informanter inte kunnat definiera eller legitimera sitt ointresse till sex.

Då språket skapas i rådande diskurser innebär det att vissa personer i denna normaliseringsprocess inkluderas medan andra utesluts (Foucault, 2002). Detta märks på innebörden av identiteter, etiketter och hur det talas eller inte talas kring dessa. Våra informanter, som faller in under etiketten och kategorin asexuella personer, tillhör en grupp som på flera sätt utesluts. Uteslutningen kan vi se i flera sammanhang, asexuella nämns exempelvis inte i skolundervisningen kring sexualitet och inte heller i sexualitetsdiskursen inom den vida samhällskontexten. Nämns asexualitet i dessa sammanhang så är det inte en frivillig position som utan som en problematisk företeelse, vilken beskrivs som en sjukdom som måste botas. Även inom den tidigare forskning som vi har funnit så verkar den dominerande synen på asexualitet vara att det är något problematiskt och ofrivilligt.

Inom socialkonstruktionismen likställs inte indelningen av världen och hur vi förstår den, med att detta sätt skulle vara det riktiga eller att det ska tydas som sanningar (Burr, 2003). En av våra respondenter problematiserar kategoriseringen asexuell på frågan om hur denne definierar sin asexualitet. Informanten berättar att denne inte vet om upplevelsen av sin asexualitet är något utom sig själv eller om det är något essentiellt som ingår i ett "jag". Vi tolkar detta uttalande som en problematisering av kategoriseringen asexuell, som en kategorisering, vilken som helst genom vilken man förstår och delar in världen. Då asexualitet, via sexualitetsdiskursen, är en avvikande kategori i samhällskontexten, uppfattar vi hennes problematisering som normbrytande då denne gör sig själv till norm och problematiserar kategoriseringar av individer och ser dessa som konstruerade (Burr, 2003).

Då det på grund av rådande sexualitetsdiskurs och den norm som skapas finns vissa legitima kategorier, blir asexualitet en färgnyans som inte inryms i den svartvita kategoriseringsvärlden. Flera av våra informanter har haft svårt att definiera sin asexualitet vilket vi, genom ett socialkonstruktivistiskt tänkande, kan koppla till denna svartvita indelningsvärld. Asexualitet utgör en färgnyans och därmed en kategori som faller utanför uppfattningsvärlden. Asexualitet blir därmed något odefinierbart.

Även inom de modeller, som vi beskrivit i teorikapitlet, där normer kring sexualitet ifrågasätts, är asexualitet osynliggjord. Vi syftar på heteronormativitet (Rosenberg, 2002), Rubins (1984) modell över sexuella värdehierarkier och Richs (1986) obligatoriska heterosexualitet. Trots att normer kring sexualitet problematiseras i alla dessa modeller saknas det i samtliga ett perspektiv på en icke-sexuell praktik. Vi anser därför att modellerna har en inbyggd norm kring sexualitet. Detta anser vi tydliggör det starka fäste som sexualitetsdiskursen innehar, och samtidigt förklarar flera av våra informanters svårigheter att låta sina upplevelser av asexualitet bli en möjlig position eller identitet.

Internets betydelse

En återkommande väg till identifikation, som informanterna beskriver, är genom Internet. Både genom informationssökning kring asexualitet men framförallt via särskilda forum som finns på webben. Via dessa forum har några av våra informanter fått möjlighet att bland annat ta del av information kring asexualitet och fått kontakt med andra asexuella.

Jag trodde aldrig att jag skulle få klarhet i det här med asexualitet och nu har jag fått det och menar att det är internet som det senaste året, kanske t.o.m. åren har fått ett lyft och gjort det möjligt att komma ut på ett informellt sätt – både som homo, bi, trans eller asexuell. Det här var räddningen i mitt förvirrade liv, som nu är tydligare än någonsin. – Eddie

Forum som nämns är Aven, en informations- och medlemssida för och om asexuella. Quiser, ett forum för HBTQ-personer och deras vänner, där asexuella har en egen klubb. Även forumet Helgon nämns, ett nätverk som riktar sig till personer mellan 16-40 år med alternativa kläd- och musikstilar. På helgon har ett par av våra informanter kommit i kontakt med ordet asexuell då det fanns som valbar kategori över sexuell läggning. För många av våra informanter verkar det som att det var någonstans här det började, i forum där asexualitet existerade.

Det var en sommar innan jag skulle börja andra ring som jag av misstag råkade snubbla över ordet "asexual" i ett forum. Jag läste beskrivningen och blev med ens lycklig över att ha hittat personer som kände likadant som jag. – Billie

Det var tack vare ett diskussionsinlägg på quiser, där jag fick tips från en annan att det fanns en grupp som jobbar med och för frågor gällande asexuella. – Eddie

Jag snubblade in på AVENs hemsida och därifrån vidare till olika asexuella bloggar, och ju mer jag läste desto mer kände jag att det som stod där passade in på mig. – Lo

I samband med dessa internetforum som rör asexualitet har många av våra informanter för första gången funnit sin plats bland likar. Flera av våra respondenter tillskriver nämnda forum ett stort värde. Informanterna beskriver att de genom kontakt med dessa forum på Internet för första gången getts möjlighet att känna sig som en fulländad person. Flera av våra respondenter tillskriver dessa forum och hjälpen de har gett att hitta definitionen av asexualitet flera värden, som stöd, gemenskap och tillhörighet.

Via klubben för asexuella på quiser, har jag fått djupare förståelse och kunnat ifrågasätta min egen inställning till det här med pojkvän/flickvän och fick stöd i ryggen inför att berätta för blivande pojkvän att det är "så här det ligget till". – Eddie

Någon respondent rekommenderar forum för att komma i kontakt med andra asexuella. Samtidigt uttrycker respondenten sin kritik till det faktum att formerna att komma i kontakt med asexualitet är så få. Eddie uttrycker saken på följande vis;

Det är inte meningen att man ska behöva vara medlem av ett Queercommunity för att hitta likasinnade, men än så länge är det min enda rekommendation och jag hoppas att fler får upp ögonen för de här ganska specifika sammanhangen. – Eddie

Asexualitet – definitionens olika värden

Vi har uppfattat att asexualitet, som ett identifierbart begrepp, tillskrivs en mängd olika värden. Några beskriver sin identifiering med asexualitet som otroligt värdefull, en del informanter ser sin

asexualitet som något oväsentligt i sig, men i samhällets kontext tillskrivs det ett värde. En informant tillskriver begreppet endast en retorisk betydelse, för att förklara sitt beteende och handlande för andra. Det finns ytterligare några som liknar sin asexualitet med en motståndshandling och en informant beskriver sin asexualitet som en queerposition.

Många informanter fann genom forum på nätet, definitioner av asexualitet. Vi har i flera fall kunnat se en stark koppling mellan inträdet av begreppet asexualitet i våra informanters liv och deras upplevelse av att ha hittat sig själva. Några respondenter har beskrivit detta värde på följande vis;

Det har varit svårt att "kliva ut ur garderoben" och jag har inte helt klarat av att definiera vad det är jag har velat. Då jag gjorde det har jag verkligen hittat mig själv och min självkänsla i att ha förstätt vad jag verkligen vill- och inte vill. – Eddie

Att ha insett att jag inte är ensam, och att man faktiskt kan vara den som är längst ut i kanten på en skala över till exempel en egenskap, är en stor befrielse! – Kai

Asexualiteten har blivit en stor del av min identitet. – Charlie

En informants berättelse skiljer sig på flera sätt mot våra andra informanter. Kim nämner varken Internet eller forum i den form som många andra informanter gör, som ett sätt att komma i kontakt med asexualitet och andra asexuella. Istället är det mest påfallande i Kims historia, dennes kamp för att hitta sin sexualitet.

Jag läste massor av böcker om lust och vetenskaper kring kvinnliga orgasmer, köpte sexleksaker, läste erotiska noveller, såg filmer, onanerade minst en timma om dagen och tog massor av initiativ till sex med min man på de mest fantasifulla sätten. – Kim

Trots allt detta så kunde inte Kim uppleva någon sexuell upphetsning eller njutning. Kim sökte mängder av information om sexuell dysfunktionalitet, besökte en sexolog och ett antal gynekologer för att finna vad det var som var fel. Kim beskriver det sista gynekologbesöket såhär;

Den sista gynekologen jag vände mig till sa åt mig på skarpen: "Sluta leta! Du är inte onormal! Det finns massor av människor som känner som du. Du har inte missat något. Du har redan gjort allt du kan. För dig finns det helt enkelt inget mer att upptäcka. Njut av det du har istället och acceptera dig själv som du är" ... Då var jag 25 år och kunde äntligen känna mig fullständig. – Kim

Kim återkopplar samhällets kontext till sin vilja att finna sin sexualitet. Här kommenteras en sexologs slutsats om att Kim inte kan definieras som asexuell eftersom Kims vilja att hitta sin sexualitet är så stor;

Den vilja sexologen syftade på, är ju inte något naturligt eller medfött för mig. Det är något som jag skapat genom intryck från omgivningen, media med mera och från krav och bebov från mina pojkvänner. Allt för att passa in i samhällsnormen och undvika rädslan för att vara annorlunda. – Kim

Drivkraften att utforska min egen sexualitet har ju enbart handlat om att tillfredställa mina partners förväntningar och att få förhållandet att fungera. Det man aldrig känt kan man inte sakna. – Kim

Vår informant Lo ger sin asexualitet endast betydelse vid de tillfällen då denne hamnar i sexuella situationer med andra individer. Lo använder begreppet för att kunna förklara sitt ointresse för sex utan att den andre parten ska känna sig sexuellt ratad på grund av sin person.

... för att komma förbi förväxlingen av bristen på intresse för den sexuella akten som en brist på intresse för den andre som sådan – kan begreppet asexualitet tas till. Inte som en sexuell identitet, men väl som kommunikativt redskap. – Lo

Asexualitet är för mig inte en läggning, utan ett ord, ett begrepp, ett retoriskt knep för att återställa busfriden. – Lo

Alex beskriver sin asexualitet som;

... rätten att ställa sig utanför den sexualiserade livsform vi förväntas passa in i. Den ger mig en rätt att inte passa in, för det finns andra som jag. – Alex

Vi kan i Alex fall urskilja en form av motståndshandling och vikten av att det finns fler än en själv som definierar sig som asexuell. Samtidigt som Alex beskriver sin asexualitet på ett frigörande vis så beskriver denne, vidare i stycket, sin asexualitet som något problematiskt. Det problematiska med Alex asexualitet uppstår, enligt denne, i samband med en omgivning, då kroppskontakt bara kan uppskattas till en viss grad.

Känner jag att personen jag är med vill ha mer trots att personen inte försöker få mer glider jag omedvetet in i en avstängdhet som både är svår att förklara och svår att ta sig ur. Så själva asexualiteten betyder frihet, men i kontakt med andra blir den en bojja. – Alex

Michell beskriver betydelsen av sin asexualitet som en queerposition, vilket enligt dennes berättelse, liksom Alex definition, kan tolkas som en motståndshandling mot rådande normer. På frågan hur Michell definierar sin asexualitet och vad den betyder för denne svarar Michell följande;

Jag uppfattar och använder nog min asexualitet snarare som ett skevande och ifrågasättande av någon slags normaliserad (hetero)sexualitet. Som en queerposition att spegla förväntningar och föreställningar kring iscensättningar av specifika kroppar och erfarenheter som normala och möjliga samt osynliggörande av andra. – Michell

Teoretiska kopplingar

Många informanter beskriver att själva definitionen av asexualitet har haft en stor betydelse för dem själva och deras identitet. Enligt vår tolkning av Foucault (2002), började man så tidigt som på 1800-talet att klassificera och sortera medborgare med etiketter utifrån sexuellt beteende. Detta innebar att sexuellt beteende tillskrevs personligheten istället för beteendet. Idag används dessa etiketter som identiteter i form av till exempel hetero, homo eller bi. Asexualitet kan vi tolka som en relativt nyskapad etikett, genom vilken, flera av våra informanter har valt att identifiera sig själva.

Kunskap och makt är sammanlänkande och måste ställas i relation till ett större sammanhang av diskurser (Foucault, 2002). Vi kan i många fall se ett samband mellan informanternas kontakt med information kring asexualitet och deras upplevelse av att finna sin identitet. Den sammanlänkning mellan kunskap och makt, som Foucault talar om, anser vi därmed kan härledas till informanternas vunna kunskap om asexualitet och deras stärkta identitetsuppfattning, som en

känsla av makt. Den viktiga del som Internet och forum utgjort för flera av våra informanter, uppfattar vi som en källa till denna kunskap.

På forum för asexuella finns andra diskurser att förhålla sig till, mer än dem kring sexualitet. Här existerar även asexualitet som en diskurs. Genom ett socialkonstruktivistiskt perspektiv tolkar vi att informanterna, genom Internet, för första gången uppfattar asexualitet som en kategori och därmed en möjlig position att inneha. Detta eftersom en kategori är omöjlig att definiera sig efter så länge man inte känner till den (Burr, 2003). Detta är en av orsakerna, som vi ser, varför så många informanter tillskriver Internet och dess information om asexualitet, ett så högt värde.

Scherrer (2008) som har gjort sin undersökning via det världsomspännande forumet AVEN gör också en koppling mellan internetforum och möjligheten att skapa sig en legitim position som asexuell. Scherrer gör kopplingar mellan HBTQ-rörelsen och dess tidiga historia med de forum för asexuella som idag finns på Internet. En viktig del för HBTQ-rörelsens strävan att legitimera sig själva var just grupperingar av olika slag. Dessa grupper skapade utrymme för samhörighet även bland dem som stack ut från heteronormen. Internet blir en plats för att träffa likar och känna att man tillhör en grupp där ens identitet utgör norm.

Genom ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, där språk värderas högt, kan vi se ett samband mellan våra informanternas upplevelser och språket. Både det språk som finns kring asexualitet och det språk som inte finns kring ämnet. Då språket anger vad som är möjligt att uppleva, skapar forum och Internet, där asexualitet inbegrips ett utrymme för asexuella (Burr, 2003). Detta är något som flera av våra informanter nämner.

Att sätta etiketter på människor medför, enligt vår tolkning av Foucault (2002), en normaliserings- och uteslutningsprocess. Genom diskurserna som styr respektive etikett berättas vad som är ”friskt” beteende och vad som inte är det. Den normalisering som finns kring sexualitet problematiserar några av våra informanter i deras svar på hur de definierar asexualitet. En person anger att identifikationen med asexualitet innebär att få rätt att ställa sig utanför den sexualiserade livsform som vi befinner oss i. Genom Foucault kan vi förstå det som att informanten, genom att ta på sig etiketten asexuell, får rätt att ställa sig utanför den normgivna kategorin som sexualitet innebär. Samtidigt identifierar informanten sig med en etikett som utesluts av det normala som är sexualitet. Resonemang kring detta ser vi i ett annat svar som problematiserar kring definitionen asexualitet och ser det för sin egen del, som en *queerposition*, där denne ifrågasätter den normaliserade (*hetero*)sexualiteten. Vi tolkar det som att dessa informanter upplever och problematiserar den normaliseringsprocess kring sexualitet som Foucault beskriver, samtidigt som de är med och skapar en alternativ etikett i form av asexualitet. Denna alternativa etikett är idag avvikande från normen men kan i framtiden eventuellt ingå i en normaliseringsprocess.

Makt och språk är sammankopplat och ”sanningarna” är föränderliga (Foucault, 2002). Det socialkonstruktivistiska perspektivet beskriver också språket som den faktor som upprätthåller och reproducerar sanningar som konstruerats i samhället (Burr, 2003). Förändringar i samhällsdiskurser är möjliga då de maktstrukturer som förmedlas via språket bryts. Vi kan se att när flera av våra informanter kommer i kontakt med just språket kring asexualitet förändras ”sanningen” kring en naturgiven sexualitet, och deras egna upplevelser blir godtagbara. Då de finner ett forum för asexualitet blir deras ointresse för sex en möjlig ”sanning” inom den nyfunna diskursen kring asexualitet. I dessa diskurser kring asexualitet får deras upplevelser utrymme att förstås utifrån deras egna upplevelser och känslor och inte efter en rådande diskurs kring sexualitet.

Asexualitet nämns inte heller som en möjlig position inom de modeller som vi redogjort för; sexuella värdehierarkier (Rubin, 1984), obligatorisk heterosexualitet (Rich, 1986) och heteronormativitet (Rosenberg, 2002), vilka problematiserar normer kring sexualitet. Dessa modeller innebär för många, med avvikande sexuell positionering till normen, ett utrymme och en legitimering. Vi tänker oss att även detta är en anledning till varför flera informanter, när de väl funnit ett forum, värdesätter detta så högt.

Queerteori bygger på att ifrågasätta de rådande normer som finns kring, bland annat, sexualitet (Ambjörnsson, 2006). En informant benämner sin asexualitet som en queerposition då denne ifrågasätter sexualitetsdiskursen och de föreställningar som den innebär.

Rich (1986) talar i sin modell obligatorisk heterosexualitet om ett lesbiskt kontinuum, som en motståndshandling till heterosexualiteten. Flera informanter beskriver asexualitet som en möjlighet att gå emot normen kring sexualitet. Vi anser därför att vi i den obligatoriska sexualiteten kan se ett asexuellt kontinuum. Ett kontinuum där asexuella väljer andra asexuella för kärleks- och/eller vänskapsrelationer och/eller som en motståndshandling till den obligatoriska sexualiteten. Vi anser även att Richs begrepp *dubbelt aktörskap* kan överföras från sammanhanget kring lesbiska kvinnor, vilket Rich syftade på, till asexuella. Begreppet får i detta sammanhang ett utfall att man som asexuell genomskådar "sanningen" om sexualitet och har relationer och lever sitt liv tillsammans med andra asexuella, man agera enligt ett asexuellt kontinuum.

Att "komma ut" som asexuell

På frågan om man brukar berätta om sin asexualitet eller inte så har svaren varit blandade. Flera av våra respondenter har svarat att de är öppna med sin asexualitet men att det inte är något de skyltar med. Många upplever att det kan vara svårt att hitta ett lämpligt sammanhang att prata om det.

Jag smyger inte med min läggning men det är också svårt att hitta en anledning att "komma ut". Det vanligast sättet för mig är att berätta för min omgivning är att jag säger "Nu skall jag till RFSL för att gå på asexuellträff". Det blir rätt naturligt. – Billie

Jag har inga problem med att berätta för folk när det känns som mest logiskt att göra det. Jag känner inga som helst behov av att skrika ut det till alla, bara för att, men jag har inga problem med att berätta det om ämnet kommer upp, vem personen i fråga än är. – Robin

Det är inte så att jag förnekar min (brist på) läggning, men jag har inte heller något behov av att skylta med den. – Lo

Det finns också ytterligheter i hur våra respondenter beskriver om hur de berättar om sin asexualitet. Kai och Charlie beskriver det såhär;

Jag berättar det i stort sett för alla, så fort det finns minsta anledning. – Kai

Det är inget jag pratar speciellt mycket om, mest för att det känns som att folk bara skulle missförstå och inte lyssna på mig. – Charlie

Flera informanter säger att det är främst i sammanhang som rör sex som de berättar om sin asexualitet. Sådana sammanhang kan vara diskussioner om sex och sexuella erfarenheter. En del informanter uttrycker vidare att de berättar om sin asexualitet vid tillfällen då de börjar träffa personer som de är intresserade av att ha en kärleksrelation med.

Varje gång jag börjar dejta en ny person berättar jag om det, jag är öppen med det för dem som har med min sexualitet att göra. – Alex

Kim berättar att nära vänner vet om att hon definierat sig som asexuell men att det inte är något som Kim vill offentliggöra med hänsyn till sin pojkvän. Kim har inte uttalat sig som asexuell inför pojkvännen. Vid nya bekantskaper, exempelvis på fester, har det hänt att Kim berättat om sin asexualitet.

Lo berättar att denne ”kom ut” på Internet, främst i ett förebyggande syfte. Detta då Lo i sin blogg, skriver öppet om sin asexualitet.

För en tid sedan hade jag ett ”komma ut” ögonblick på min blogg. Mer för att lägga grunden för de inlägg som skulle komma och för att få det skrivet någonstans än för att jag har något påträngande behov att behöva säga det... Att blogga som öppet asexuell blir onekligen lättare om en har ett 1.500-ordigt inlägg att referera till. – Lo

Obligatorisk sexualitet – att tvingas ”komma ut”

En del informanter kritiserar, av olika anledningar, hela fenomenet att berätta om sin asexualitet. En anledning som beskrivs är att kärleksrelationen till ens partner är personlig och därmed inte behöver vädras i offentligheten. Andra kritiserar själva ”komma ut”-fenomenet som en i rad av normer kring hur man bör eller ska handla.

Jag har egentligen aldrig förstått varför människor väljer att ”komma ut” med sin asexualitet. Hur folk väljer att leva är ju högst personligt och det är lite löjligt att allt som rör det sexuella, eller avståndet från det sexuella, måste ha ett namn. – Kim

Kim anser att definiera sin läggning kan ha ett positivt syfte så som att finna sina likar och inte känna sig ensam samtidigt som det, enligt Kim, bidrar till att skapa normer och i förlängning utanförskap. Kim skriver vidare att denne varken tror på indelning efter kön eller sexuella läggningar.

Jag tror att allt är betydligt mer nyanserat än så. Att det finns hur många nyanser som helst mellan homosexuell – heterosexuell, hög sexdrift – obefintlig sexdrift, kvinnligt – manligt, utan partner – polygami och så vidare. – Kim

Vi har även kunnat uppfatta mer normkritiska reaktioner kring att berätta om sin sexualitet, som något alla måste förhålla sig till. Michell svarar såhär;

Varför skulle jag göra det? Varför skulle jag inte göra det? När jag väljer att benämna asexualitet är det oftast i feministiska sammanhang där sexualitet redan problematiseras, och asexualitet blir där politik.... Har även berättat det för mina nära vänner, min familj etc. Men mest för att den där ”komma ut”-idén är så stark. – Michell

Teoretiska kopplingar

Flera av våra informanter berättar att de inte smyger med sin asexualitet men att det kan vara svårt att finna sammanhang att ”komma ut”, som många benämner det. Sammanhang där sex innefattas underlättar för flera informanter att berätta om sin asexualitet. I situationer som inledningen till en ny relation kan det finnas ett behov av att berätta om sin asexualitet eftersom den sexuella normen kopplas samman vuxna relationer och sexuell praktik.

Flera informanter berättar att deras sexuella position inte är något de skyltar med. Vi tänker att detta inte är så märkligt av flera skäl. Liksom heteronormativiteten förutsätter att alla är heterosexuella, förutsätter sexualitetsnormen att alla är sexuella. Den normgivande sexualitetsdiskursen innebär inte att alla måste definiera sin sexuella position, utan endast de som avviker från normen. Detta är något som en informant problematiserar kring i sitt svar på frågan om denne brukar berätta om sin asexualitet då den ställer frågan kring att berätta - *Varför skulle jag berätta? Varför skulle jag inte berätta?*

De ytterligheter som ett par informanter står för, i hur de förhåller sig till att berätta om deras asexualitet, säger oss flera intressanta saker. En informant brukar inte berätta om sin asexualitet då denne är rädd för att bli missförstådd och inte betrodd. Detta kan vi koppla till att asexualitet inte finns som en legitim kategori och därmed finns det en risk, vilken personen upplever, att bli ifrågasatt. En annan informant däremot, beskriver att denne berättar om sin asexualitet så fort tillfälle ges. Vi tänker att Kai möjligtvis har ett syfte att synliggöra sin position och därmed skapa en legitim kategori även för asexuella.

Inom socialkonstruktionismen talar man om konstruerade kategorier för att förstå världen (Burr, 2003). Den normgivande sexualitetsdiskursen skapar legitima kategorier men de som faller utanför måste ändå förhålla sig till dessa. Att inneha en avvikande sexuell position innebär att varje gång man berättar om detta, gör man det i förhållande till normen. En informant problematiserar kring dessa kategorier, i linje med ett socialkonstruktivistiskt tänkande, och uppfattar dem som alltför onyanserade.

En informant, som har en blogg där denne är öppen med sin asexualitet, berättar att denne hade ett "komma ut"-ögonblick på sin blogg. Informanten berättar att det främst hade ett förebyggande syfte för att besvara frågor skulle kunna tänkas komma kring asexualitet. Även detta kan vi ställa i relation till normen då en person med normgiven sexuell läggning inte hade behövt förhålla sig till normen, "komma ut" eller resonera på detta sätt.

Sammanfattande resultat

Som vi kunnat se har diskurser en stor betydelse i utformandet av en individuell identitet. Genom diskurser produceras sanningar kring olika fenomen och därmed också normer som bestämmer vad som är "bra", "dåligt", "fint" eller "fult" och så vidare. Socialkonstruktionism anger hur språket sätter gränser för vad vi kan tänka och därmed också uppleva (Burr, 2003). Sammantaget kan detta förklara våra informanternas utvecklande av en identitet och svårigheterna kring detta.

Då informanterna upptäcker sitt ointresse för sex blir de plötsligt avvikande, de upplever att det tas för givet att det sexuella intresset så småningom kommer att utvecklas. Sex initieras, inte som ett valfritt alternativ utan som ett måste. Informanternas erfarenheter och ointresse kring sex räcker inte för att de skall uppfinna och tillgodogöra sig en asexuell identitet. Istället är det olika diskurser som verkar för vad vi har möjlighet att kalla oss och identifiera oss med.

När informanterna genom Internet kommer i kontakt med forum där andra individer som kallar sig asexuella finns, upptäcker de diskurser kring asexualitet. Därmed blir en identitet som asexuell legitim i detta sammanhang. Genom sitt deltagande i de asexuella forumen är de också själva med och skapar diskursen kring asexualitet. Informanterna möjliggör en asexuell identitet genom upplevelsen av gemenskapen på olika forum. Där skapar de ett begrepp och en språklig förståelse för asexualitet och gör därmed sina egna erfarenheter av olust inför sex legitima.

Ett annat återkommande fenomen för de flesta av våra informanter, är att man ständigt måste förklara sig själv. Att behöva "komma ut" med sin asexualitet är en konsekvens av existerande

sexuella normer såsom heteronormativitet (Rosenberg, 2002), obligatorisk heterosexualitet (Rich, 1986) och dem vi kan se i sexuella värdehierarkier (Rubin, 1984). Då ens position inte ingår i normen blir man mer osynlig och måste därmed förklara sin position och vad den innebär, om och om igen. Inte minst blir det viktigt att berätta om sin asexualitet i relation till andra människor och i de nära relationer man vill inleda. Hur man utformar sina relationer som asexuell och hur man förhåller sig till sexualitet går vi djupare in på under nästa tema.

Relationer

Detta tema är uppdelat i tre underrubriker *Kärlek och närhet utan lust att ligga*, *Att tvingas förklara olust* samt *Kärleksrelationer och förväntningar på sex*. Under varje underrubrik gör vi *teoretiska kopplingar* och efter det har vi en *sammanfattning av resultat* av de teoretiska kopplingarna.

Under de första diskussionerna kring intervjuvaren konstaterade vi ganska omgående att relationer borde utgöra ett särskilt avsnitt i analysen. Trots att vi i intervjuguiden inte efterfrågat något specifikt kring just relationer och kärlek, var det många informanter som valde att berätta om detta. Flera informanter återgav ett behov av nära och ibland intima relationer, dock en intimitet på deras egna premisser.

Kärlek och närhet utan lust att ligga

Av vissa intervjusvar framgick det att informanten hade en partner, i andra svar att informanten levde ensam och i vissa framgick vare sig det ena eller andra. Gemensamt för de förstnämnda var beskrivningen av hur närheten till partnern var av stor vikt. Ett behov av fysisk närhet uttrycktes även av övriga informanter.

Definitionen för mig är att jag tycker att sex är avtändande. Det kluriga är att jag är rätt beroende av närhet. – Charlie

I många intervjusvar görs det ett särskiljande mellan upplevd attraktion och lust till sex. Vissa informanter uttrycker att de aldrig upplevt vare sig upphetsning vid sexuella erfarenheter eller attraktion, andra att de upplevt attraktion men inte upphetsning.

Jag flirtar med personer som jag tycker är attraktiva, därför kan folk få för sig att jag faktiskt är sexuell. Skillnaden är väl att jag inte vill ha sex med de jag flirtar med. Inte heller kan jag tänka mig att ha sex med de jag inleder kärleksrelationer med. – Billie

Alex berättar att denne kan uppleva en slags njutning under förspel.

Kroppsligt är jag kapabel till att ha sex, och kroppen kan bli tänd, men mentalt stänger jag av när det kommer till själva sexet. Så förspel och sänt går bra och är njutning i sig. Men att gå längre är inte lönt för mig. – Alex

Teoretiska kopplingar

Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv kan man se det som att vi alla konstruerar våra relationer från givna normer i samhället. Dessa normer styr hur förhållanden mellan individer uppstår och vad de ska innehålla. Normerna återskapas och förstås genom interaktion med andra människor, normer som förändras beroende på sammanhang och tidpunkt (Burr, 2003).

Informanternas berättelser kan sägas visa på att de konstruerar sina relationer från andra förutsättningar än människor som inte säger sig vara asexuella. Dock måste de oavsett hur de vill utforma sina relationer kring sexuell praktik förhålla sig till samhällets normer. Dessa normer, som vi ser i våra modeller kring heteronormativitet (Rosenberg, 2002) och obligatorisk

heterosexualitet (Rich, 1986) förknippar relationer, kärlek och sex. Detta syns tydligt också i våra informanternas uttalande. Informanterna måste hela tiden förhålla sig till rådande diskurser kring kärlek och sexualitet. Därför måste de också förklara sin olust till sexuell praktik vilket ständigt närvarar i deras beskrivningar och upplevelser av relationer.

Vi har i avsnittet om socialkonstruktionism angett språkets betydelse för förståelse av ett fenomen (Burr, 2003). Detta ser vi också då informanterna talar om attraktion och vad de lägger för betydelse i ordet. Då vissa informanter åtskiljer attraktion och sexuell lust anser vi att detta är ett sätt att förklara sin olust och gå utanför normen, där attraktion och sex är sammankopplade. Samtidigt använder informanterna normens språkliga ramar för vad som beskriver sexuell lust. För många informanter har det varit viktigt att göra denna åtskillnad, för att det skapar möjligheter till att beskriva just deras verklighet. Vi anser att detta språkbruk speglar bilden av hur svårt det är att gå utanför de ramar som språket tillsammans med normerna skapar. Att förklara sig själv utanför normen kan endast göras i relation till normen och med dess språk.

Att tvingas förklara sin olust

Det var inte alla intervjusvar som återgav huruvida informanten hade haft sexuella erfarenheter eller inte. Där det framgick fanns det både informanter som gjort sexuella erfarenheter, och andra som inte haft några. Vi fick flera intervjusvar i vilka informanterna beskrev sina känslor kring den sexuella akten, någon påpekade att denne upplevde en direkt avsmak inför tanken på sex.

Jag har ingen sexlust och vill inte se något som helst könsorgan; det är avtändande om något. Varken kvinnor eller män ger mig sexuell lust. – Eddie

Andra beskrev den sexuella akten som något fullständigt ointressant. Lo slogs gång på gång av sin brist på intresse på sex då denne inledde nya relationer, och hamnade i situationer där denne förväntades ha sex. Lo beskrev sina dåvarande tankar om att det berodde på att inte ha funnit rätt person att ha en relation med.

Efter mitt första förhållande – med någon som hade långt större sexuell aptit än jag – trodde jag att jag kanske bara hakat ihop med fel människor... Efter några ströförhållanden insåg jag dock att. Det (om sexuell lust) inte skulle infinna sig vem jag än råkade hamna tillsammans med. – Lo

Kim har i sitt intervjusvar redogjort hur viktig partnern varit för att denne skulle acceptera sig själv och sin asexualitet. Samtidigt har Kim inte definierat sig som asexuell för sin partner. Kim uttrycker vidare att den största svårigheten är partnerns frustration över att inte kunna tillfredställa Kim sexuellt, snarare än att Kim inte kan njuta av sex. Denna informant beskriver den sexuella akten tillsammans med sin partner som en kärlekshandling, och mycket viktigt för relationen. Trots att Kim inte känner sexuell lust eller njutning anser denna att sex kan vara tillfredställande på andra vis.

Jag kan känna emotionell tillfredställelse av att ge min man njutning, känna hans tacksambet och ömbet. Det är en fantastisk känsla att göra något för den man älskar om man vet att han verkligen uppskattar det, oavsett om det handlar om en god middag, en resa eller en sexuell beröring. De är alla olika sätt att kommunicera sin kärlek på och det viktiga för mig är inte vad vi gör utan att vi gör det tillsammans, med varandra och för varandra. – Kim

På frågan vilka man valde att berätta om sin asexualitet för, skiljde det sig åt, både vilka man berättade för och i vilka sammanhang. Någon berättade för alla, vissa för de närmaste vännerna

och andra för familj, släkt och vänner. I vissa intervjusvar återgavs att det var lättare att berätta om det för vänner eller mer ytligt bekanta än familj.

Mina närmsta vänner vet, mina föräldrar vet inte. Det är inget jag pratar speciellt mycket om, mest för att det känns som att folk bara skulle missförstå och inte lyssna på mig. – Charlie

Några nära vänner vet vilka problem jag har haft med mitt sexliv, men det är ingenting jag gått ut med offentligt med hänsyn till min pojkvän. Det har hänt att jag berättat det på fester under djupare, intimare samtal med någon ny bekantskap. – Kim

Teoretiska kopplingar

Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv är betydelsen av kärlek något som konstrueras och ständigt förändras (Burr, 2003). Informanterna kan inte ställa sig utanför den nuvarande betydelsen av en kärleksrelation. Heteronormativitet förutsätter att kärleksrelationer består av två individer, en kvinna och en man (Rosenberg, 2002). Normer kring sexualitet syftar i ett vidare led att intimiteten kvinnan och mannen emellan skall leda till fortplantning. Detta innebär också en obligatorisk sexualitet som vi diskuterar i teoriavsnittet. Våra informanter måste, i och med sin asexualitet, förhålla sig till dessa sexuella normer, medvetandegöra dem och bestämma sig för att avvika från dem för att kunna leva i en kärleksrelation utan sexuell praktik.

Vi ser att vissa av våra informanter helt tar avstånd från relationer med sexuell praktik. Av dem beskrivs sexuell praktik som äckligt medan andra ser sexuell praktik som en kärlekshandling. Hur man utformar sina relationer, om de innehåller sexuell praktik eller inte, skiljer sig alltså åt mellan våra informanter. Det som är gemensamt för alla våra informanter är att de på något vis förhåller sig till normen. Detta kan vi se då alla diskuterar sexuell praktik och denna diskussion blir nödvändig för att förklara deras eget beteende. Informanterna diskuterar dock sina positioneringar ur olika perspektiv. Någon uppfattar sin position som ett avståndstagande eller som en praktisk handling för att få relationer att fungera. En annan berättar att denne har utforskat sex då denne anser att alla antas ha en sexualitet. Vi tolkar det som att informanter har testat sex, inte på grund av lust utan, av samhälleliga normer och diskurser som påtvingas dem (Foucault, 2002).

I intervjusvaren urskiljer vi känslor av informanternas frustration. Vi kopplar detta till informanternas svårigheter att efterleva de normer som sätts upp för en kärleksrelation. Vi uppfattar även att informanterna upplever en frustration över att behöva förklara sig själva då deras sätt att leva avviker från normen.

När det gäller konstaterandet att några informanter finner det svårare att berätta för vissa personer i sin omgivning än andra har det varit svårt att göra några teoretiska kopplingar. Ingen av informanterna har heller gett någon direkt förklaring till varför de gjort valet att berätta om sin asexualitet eller inte, även om några informanter ifrågasätter varför de skulle berätta om sin asexualitet och vissa ifrågasätter även om sexuell praktik är ett ämne som hör hemma i en offentlig diskussion. Eftersom vi inte har frågat informanterna om bakgrunden till deras val saknar vi empiri för att göra en fullgod analys av detta och försöker därmed att inte göra någon sådan. En hypotes vi har, utifrån vår teoretiska tolkning kring Tystnaden (Rosenberg, 2002), är dock att osynliggörandet av asexualitet påverkar huruvida man kan tala om det eller inte.

Uppmärksamheten kring asexualitet är i allmänhet mycket begränsad och asexualitet definieras ofta som en motpol till begreppet sexualitet och därmed inte efter egna premisser (Ambjörnsson, 2006). Att vara asexuell innebär inte enbart att förhålla sig till sin asexualitet utan att hela tiden

förhålla sig till en sexuell norm som föreskriver ett annat beteende än det man själv innehar. Att informanternas familjemedlemmar är påverkade av dessa diskurser torde vara lika givet som att informanterna själva är det. Osynliggörandet innebär att asexualitet omöjliggörs som position och därmed inte accepteras, istället tillskrivs asexualitet exempelvis sjukdomsförklaringar. Tystnaden kring asexualitet, som vi diskuterat i teoridelen, tror vi kan påverka personer i valet att berätta om sin asexualitet eller att låta bli (Rosenberg, 2002). Vi tänker att det skulle kunna handla om en rädsla, medveten eller omedveten, för att inte bli tagen på allvar och inte mötas med acceptans och denna rädsla gör att man avstår från att ”komma ut”.

Kärleksrelationer och förväntningar på sex

Flera informanter ger i sina svar uttryck för att de upplever en förväntan från omgivningen på att de ska vilja ha sex i sina kärleksrelationer. En informant berättar på en gång om sin asexualitet så fort en relation inleds.

Varje gång jag börjar dejta en ny person berättar jag om det, jag är öppen med det för dem som har med min sexualitet att göra. – Alex

Charlie berättar om en person som efter en tids kontakt försökt pressa Charlie till sex. När Charlie sedan bröt kontakten med personen betedde denne sig illa och likställde Charlies beteende i förhållande till sexualitet med ett barns.

Nu i efterhand har jag fått veta att han gått omkring och snackat skit om mig, han säger att jag är "sexuellt mogen som en tolvåring". Det är otroligt sårande. Det värsta är väl att om jag hade träffat honom när jag var tolv så hade jag kanske legat med honom, på grund av osäkerhet och för att få bekräftelse. – Charlie

En informant berättar hur denne kämpade i flera år med att hitta sin sexualitet och att detta framförallt hade sin grund i ett upplevt tryck från omvärlden. Även andra har i sina intervju svar redogjort för hur de känt sig tvungna att göra sexuella erfarenheter i relationer trots avsaknad av lust.

Jag bestämde mig för att göra allt i min makt för att hitta min sexualitet och kunna ha ett lyckat samliv. Jag läste massor av böcker om lust och vetenskaper kring kvinnliga orgasmer, köpte sexleksaker, läste erotiska noveller, såg filmer, onanerade minst en timme om dagen och tog massor av initiativ till sex med min man på de mest fantasifulla sätt... Jag läste allt som gick att hitta om sexuella dysfunktioner på internet, besökte en sexolog och flertalet gynekologer för att hitta vad som var fel på mig. – Kim

Teoretiska kopplingar

Vi tänker att det i intervju svaren utmålas en samhällig diskurs vilken anger en stark koppling mellan kärlek och sexualitet. Vidare att diskursen innebär att en kärleksrelation utan sexuell aktivitet upplevs av omgivningen som svår att förstå och acceptera.

Att man ständigt måste ”komma ut” med sitt förhållande till sexualitet, förstås av informanterna som ett resultat av normer om sexuell praktik. En informant berättar att denne berättar om sin läggning så fort en relation inleds. Vi tolkar behovet av att berätta om sin asexualitet som ett sätt att förhålla sig till förväntningar om sex, att informanten känner sig tvungen att tydligt klargöra ramarna för relationen. Vi ser det också som en slags strategi för att inte senare hamna i en intressekonflikt och för att möjliggöra en asexuell kärleksrelation.

Vi ser dessutom att flera informanter påverkas av diskursen på så sätt att de under sitt liv tvingats söka sin sexualitet, i relationer med andra som innehar en sådan. Foucault (2002) beskriver diskurser som makttekniker. Vi tänker att informanternas upplevelser kring förväntningar på sex från omgivningen och erfarenheter av relationer, bekräftar Foucaults teori. Diskursen för med sig en makt som har styrt och fortfarande styr omgivningen och även informanterna, som i sina intervjuvar berättar hur de under perioder fått kämpa för att gå emot sexualitetsdiskursen och de normer denna skapar.

Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv anger att sanningar reproduceras genom språket (Burr, 2003). Vilka språkliga sanningar finns då kring kärlek och relationer? Med utgångspunkt i informanternas berättelser om att söka sin sexualitet i relationer, gör vi återigen kopplingen till en obligatorisk sexualitet. Denna norm innebär också att kopplingar görs mellan kärleksrelationer och sex. Det för våra tankar vidare in på spår om hur vi alla påverkas av dessa förväntningar och hur stor avsaknaden faktiskt är av ifrågasättande kring kopplingen mellan kärleksrelationer och sex. Brist på ifrågasättande är en faktor som i förlängningen kan innebära att vissa anpassar sig till normen kring sexuell praktik då andra alternativ knappt existerar.

Ett heteronormativt perspektiv anger att det i samhället finns förväntningar på att alla individer ska vara heterosexuella och att heterosexualitet är det "naturliga" och "normala" (Rosenberg, 2002). Vår tolkning av begreppet innefattar att alla också förväntas ha en naturgiven sexualitet. Heteronormativitet och normen om sexualitet påverkar informanterna och tvingar dem att söka sin sexualitet i relationen oavsett frånvaron av sexuell lust.

Sexuell normativitet kan också utläsas ur Charlies beskrivning av reaktionen från en kille som Charlie haft en relation med. Killen betecknade Charlie som ett barn då denne inte ville ha sex. Vi tänker att den här killen bar med sig en förväntan på Charlie som inte infriades. En förväntan med utgångspunkten att Charlie hade en inneboende sexualitet. Killens reaktion förutsätter att det inom alla 12-åringar finns en sexualitet som "normalt" sett skall ha utvecklats vid en viss ålder. Killens föreställning av Charlie speglar en samhällelig uppfattning om att alla individer har en sexualitet och hans reaktion visar på svårigheter att gå utanför denna ram. Samtidigt reproducera han en diskurs kring en naturgiven sexualitet, på det sätt som Foucault (2002) beskriver att diskurser lever vidare.

Sammanfattande resultat

Många informanter berättar om vikten av närhet och kärleksrelationer. Samtidigt skapar rådande normer svårigheter att frikoppla kärleksrelationer från sex. Med en sexualitetsdiskurs, som i och med sin egenskap av rådande diskurs innefattar ett maktutövande, tvingas informanterna att förhålla sig till normen om sexualitet. Att behöva förklara sitt ointresse för sex i kärleksrelationer är ett exempel på ett utfall som sexualitetsnormen skapar.

Språkets innebörd i normprocessen, som möjliggör och omöjliggör upplevelser, utgör en grundläggande faktor till svårigheten att förhålla sig till asexualitet utifrån dess egna premisser (Burr, 2003). Att man kring asexualitet tänker utifrån premisser kring sexualitet påverkar både asexuella och omgivningen. Då osynliggörandet av asexualitet är så omfattande blir positionen omöjliggjord och därmed svår att förhålla sig till och i förlängningen att tala om.

Vi uppfattar en känsla av frustration hos våra informanter i sammanhanget att ständigt behöva möta och förhålla sig till rådande sexualitetsdiskurser, att behöva berätta och förklara sitt ointresse för sex. Det informanterna vill är ju vad många andra vill, att ha en kärleksrelation utifrån egna förutsättningar, upplevelser och känslor.

ANALYS II

Under arbetet med analysen hittade vi många intressanta resonemang och uttryck i empirin. En del av dessa uttryck var dessvärre begränsade till ett fåtal informanter och låg utanför vår fokus vilket gjorde att vi saknade en teoretisk grund för att analysera dem. Vi tyckte dock att dessa uttryck var så intressanta att vi inte ville släppa dem för vinden. Vi kommer därför kortfattat att redogöra för dem i detta särskilda avsnitt som vi valt att kalla Kön, genus och asexualitet. Vi gör också några teoretiska kopplingar som vi avslutar med.

Vi tänker att följande diskussioner också skulle kunna utgöra en grund för vidare forskning kring asexualitet och fördjupande intervjuer på temat kön och asexualitet.

Kön, genus och asexualitet

En informant kommenterade omgivningens reaktioner på asexualitet och gjorde en åtskillnad mellan reaktioner från kvinnor respektive män.

Det verkar vara ganska vanligt med fördomar, speciellt bland killar, att människor som kallar sig asexuella i själva verket skulle vara bittra över att de inte är tillräckligt attraktiva för att få någon partner. – Kim

Generellt tror jag kvinnor har mindre problem med asexualitet än män (i alla fall i min omgivning). Många kan relatera till perioder av bristande lust medan en del män blir extremt provocerade om en relativt attraktiv tjej säger att hon inte tilltalar av sex. – Kim

Ett par av informanterna beskriver hur de brukar uppfattas som pryda då de inte talar om sex eller lever sexuellt.

Annars är en vanlig reaktion (speciellt från släkt och sådant) att jag bara är gammalmodig och proper av mig, att det är en fix idé jag har... Jag är verkligen inte proper av mig, tvärtom. Jag bara verkar proper i folks ögon för att jag aldrig talar om sex. – Robin

Några tror att jag är pryd. – Billie

Michell gör en koppling mellan bilden av kvinnan och prydhet och vidare till kvinnlig asexualitet:

Har funderat en del själv på förhållandet mellan/ inom vit medelklass – heterofemininitet och de associationer med prydhet, renhet, skam, kropp etcetera som de ger uppbov till... Framförallt kvinnlig asexualitet som iscensättande av "duktig/ riktig flicka". – Michell

Teoretiska kopplingar och tankar

Utifrån ett socialkonstruktivistiskt tänkande uppfattar vi kön som en i raden av sociala konstruktioner (Burr, 2003). Kön konstrueras med hjälp kategorier som skapas av diskurser. Diskurser talar om vilka tankar, handlingar och förhållningssätt som är tillåtna och vilka som är förbjudna för olika kön. Utifrån detta kategoriseras människor som man eller kvinna. Dessa diskurser kopplar även samman kön och sexualitet på olika sätt och det finns olika förväntningar på de olika könen.

Att män skulle ha svårare att förhålla sig till asexualitet än kvinnor, skulle kunna tolkas i linje med att sexualitetsdiskurserna skiljer sig åt för kvinnor och män. En förklaring till detta skulle kunna vara att asexualitet ligger längre ifrån den rådande sexualitetsnormen som män förväntas

efterleva. Till exempel skulle det kunna antas att män förväntas ha en starkare sexualitet/sexuell drift än kvinnor. En man som tar avstånd från sex får därmed vissa svårigheter att möta acceptans, samt svårigheter att identifiera sig med någon som kallar sig asexuell.

Associationen, som några informanter uttrycker, mellan prydhets och kvinnlig asexualitet kan också kopplas till en rådande norm, som också varit stark genom historien, om att kvinnor ska hålla på sig. Detta medan den manliga sexualiteten betraktas som en drift svår att kontrollera. Den kvinnliga sexualiteten har ofta tonats ner och inte setts som en drift i sig. Istället har bilden av kvinnlig sexualitet stått i beroendeförhållande till mannens drift.

Bilden av kvinnan som helig kan man också se inom kristendomen då hon målas upp som madonnan – Maria som föder Jesus utan att befruktats genom sexuell praktik. Madonnans motpol är horan. Bilden av kvinnan som madonnan blir ett ideal som tar avstånd ifrån horans sexuella praktik. Utifrån detta ideal kan asexualitet betraktas som eftersträvansvärt för kvinnor och gör möjligen också asexualitet mer legitimt för kvinnor. Det problematiska är dock att prydhets ses som ett val medan de flesta av våra informanter upplever sin asexualitet som något som bara är och inte går att välja. Därför blir även den kvinnliga sexualitetsdiskursen problematisk för asexuella kvinnor. Deras identitets legitimitet ifrågasätts som uppfattas istället som ett aktivt val att leva efter ett asexuellt ideal vilket bilden av madonnan förespråkar.

Socialt konstruerade föreställningar om sexualitet kategoriserats in efter kön och som vi ser drabbar diskurserna både män och kvinnor (Burr, 2003). Det är också detta maktspel som normer, enligt hur vi tolkar Foucault (2002), innebär. De som faller utanför, oavsett kön, får svårigheter att förhålla sig till diskursen både personligen och genom omgivningens bemötande.

SLUTDISKUSSION

I detta avsnitt kommer vi först att redogöra för och besvara våra fyra frågeställningar. Sedan går vi vidare med reflektioner kring nya tankar som har uppstått under arbetet med uppsatsen. Vi kommer att diskutera det engagemang som vi har funnit hos våra informanter och även beskriva kopplingen mellan uppsatsen och socialt arbete. Vi avslutar med några idéer för vidare forskning på temat asexualitet som vi har blivit intresserade av under vår process med uppsatsen.

Svar på frågeställningar

Under den här rubriken kommer vi att redogöra för uppsatsens frågeställningar, i förhållande till resultaten av analysen. Vi diskuterar frågeställningarna en i taget, i den ordning de presenterats i introduktionen.

Hur definieras asexualitet av respondenterna?

Asexualitet definieras på olika sätt av respondenterna. Några ser asexualitet som en sexuell läggning, andra ser det som en queerposition, någon definierar det som en avsaknad av sexuell läggning och en uppfattar asexualitet endast som ett retoriskt verktyg som kan användas i relation till andra människor. Många berättar också att asexualitet inte är något de valt, det bara är så deras kroppar fungerar. Asexualitet har för flertalet av respondenterna därför blivit ett viktigt begrepp på grund av en samhällsnorm som förutsätter sexualitet. I denna kontext blir asexualitet ett begrepp för att legitimeras och förklara sig själv.

För många informanter handlar det alltså, trots att det bara är en som uttrycker sig på detta vis, om ett retoriskt begrepp. Ett ord som gör det möjligt att inta en position som den sexuella normen inte tillåter, nämligen asexualitet. Betydelsen av asexualitet och dess definition befinner

sig en samhällelig kontext som förutsätter sexualitet. I denna kontext definierar våra respondenter asexuella positioner eller identiteter, för att besvara samhällets uppfattningar och göra sig själva möjliga. Under kommande frågor förtydligar vi samhällets uppfattningar kring asexualitet.

Vad upplever respondenterna för reaktioner från omgivningen?

Asexualitet blir för många av våra respondenter viktigt först i en samhällelig kontext. Detta på grund av samhällets sexuella norm som förutsätter att alla individer har en sexualitet. Det är också denna norm som formar reaktionerna från omgivningen.

Våra informanter berättar att det finns människor i deras omgivning som accepterar asexualitet, och tror på deras berättelser och upplevelser, men de får också reaktioner som förnekar och underkänner asexualitet som en möjlig position, läggning eller upplevelse. Förnekandet tar sig i uttryck av att människor tror att asexualitet beror på psykiska spärrar, något tidigare trauma, hormonrubbingar eller liknande. Asexualitet uppfattas därmed som något problematiskt, något som kräver en lösning.

Hur upplever respondenterna samhällets attityder till sexualitet och asexualitet?

De attityder som många av informanterna upplever som frustrerande är en ständig förväntan på sexualitet och sexuell praktik. Flera av informanterna nämner mediebilderna om sexualitet som varje dag berättar om att vi ska vara sexiga, sexuella och sexuellt aktivt på de mest fantasifulla och ohämmade sätt och krav som följer med detta. Uppfattningen att asexualitet är ett problem – något sjukt som ska botas förstärks av sexologer i medier, vilka pumpar ut budskap om hur vi ska förbättra vårt sexliv och kommentarer i stil med ”kvinnor med ett otillfredsställande sexliv måste onanera mera”.

Flera av våra respondenter påpekar också det lilla utrymme som asexualitet ges i offentliga sammanhang som påfrestande, detta är vad vi i ett teoriavsnitt benämner som *Tystnaden*. I en sexuell verklighet där alla är sexuella finns det ingen plats för asexualitet. Det är ingen möjlig position.

Hur kan dessa definitioner och upplevelser förstås utifrån en teoretisk referensram?

Hur våra informanter upplever sig själva i samhället står i relation till de rådande diskurser som skapar maktstrukturer för tankar och handling. Diskurserna fungerar som regler för hur vi kan leva våra liv. I dagens samhälle är den starkaste diskursen kring sexualitet att alla människor har en naturligt inneboende sexualitet. En sexualitet som, om den inte ”vaknar” naturligt, måste ”väckas” till liv på något sätt.

Våra informanter kan inte leva upp till denna norm då de inte upplever någon sexuell attraktion eller lust till andra människor. Då det inte går att ställa sig utanför rådande normer så tvingas de ändå att förhålla sig till sexualitet och sexuell praktik på flera olika sätt. Att inte tillhöra normen betyder också att ständigt tvingas förklara sig själv för att kunna positionera eller identifiera sig som asexuell. Då våra respondenter förhåller sig till rådande norm kring sexualitet där de inte själva passar in skapas en alternativ diskurs kring asexualitet.

Nya tankar

Veckorna med uppsatsen har gett oss många nya tankar, tankar som gjort att vi har förändrats. Det är egentligen inget märkvärdigt med det, förändras gör man hela tiden. Men till skillnad från många andra förändringar är denna väldigt påtaglig. Vi kommer på oss själva med att reagera annorlunda i diskussioner med vänner, när vi tittar på tv och då vi läser böcker, såväl skönlitterära som fackliga. Vad är det som har hänt? Vad har dessa veckors enträget skrivande och diskuterande gjort med oss? Hur ser de nya perspektiv ut, som uppsatsen gett upphov till?

Framförallt tänker vi på asexualitet som en möjlig positionering, som vilken annan positionering som helst. Det kan låta lite banalt att asexualitet först efter uppsatsen har givits ett så pass stort utrymme i våra tankar. Faktum kvarstår dock, det vi ägnat oss åt under uppsatsskrivandet, ett synliggörande och problematiserande av den samhälleliga bilden av asexualitet, har ökat vår förståelse för en positionering som asexuell.

För oss existerade asexualitet som begrepp också innan uppsatsen, men i en mycket vag skepnad. Istället för att lägga uppsatsens fokus på varför asexualitet var ett sådant ottydligt begrepp, gällde våra huvudsakliga funderingar hur man som asexuell kunde tänkas fungera i ett samhälle där sex framstår som så fantastiskt viktigt, härligt och outhärligt.

Under analysen av intervjuerna gjorde vi en upptäckt av beskrivningar kring en gemensam erfarenhet. Erfarenheten som våra informanter delar utgör en insikt om den samhälleliga diskursen kring sex och sexualitet. Erfarenheten beskriver att man som asexuell tvingas förhålla sig till de normer som finns kring sexualitet. Denna erfarenhet inverkar på flera livsområden, vilka vi redogjort för i vår analys, i skapandet av en identitet/positionering och i relationen till en partner, vänner och familj.

Vi har vid flera tillfällen i analysen, genom ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, påpekat språkets betydelse för att kunna närma sig asexuella personers erfarenhet och göra den begriplig (Burr, 2003). Enligt vår tolkning av informanternas utsagor omges begreppet asexualitet av en ordfattig sfär. Samtidigt som ordfattigdomen gör upplevelser av asexualitet svårförklarliga så kringgärdas asexualitet av en mängd begrepp och associationer. Dessa associationer preciserar dock inte betydelsen av asexualitet utan beskriver asexualitet utifrån föreställningar som relateras till sexualitet. Förståelsen av informanternas relationer, identitet och livssituation bygger alltså i de flesta sammanhang på en jämförelse med människor som innehar en sexualitet. Informanterna måste därför själva skapa en definition på asexualitet och göra den synlig samt begriplig i en sexuell värld. Vi ser att detta huvudsakligen sker genom olika förhållningssätt till den sexuella diskursen.

I många fall uppstår en kamp där asexualitet blir en motståndshandling i förhållande till normen om sexualitet. Informanterna får erfara att deras upplevelser och känslor inte utgör ett godtagbart underlag för skapandet av en identitet. Deras upplevelser av att inte känna sexuell lust räcker inte för att kalla sig asexuell. Den samhälleliga diskursen anger att människor måste söka sin sexuella identitet tills dess den dyker upp.

Av stor vikt är vår insikt om hur sexualitet i sig är omöjligt utan en motpol. Det vill säga, sexualitet och asexualitet som begrepp, är beroende av varandra. För människor i vårt samhälle är det omöjligt att begripa vad sexualitet innebär om det inte finns ett begrepp som anger avsaknaden av denna egenskap. Detta trots den samhälleliga diskursens föreställningar om att sexualitet är något naturligt inneboende hos alla individer.

Asexualitet tillskrivs grupper som barn, gamla och sjuka och även grupper bestående av funktionshindrade och lesbiska, enligt vår tidigare forskning av exempelvis McDonagh (2007) och Smith (1992). Vi menar att tillskrivandet av asexualitet till dessa grupper görs för att tydliggöra skillnaden mellan en person som utövar "naturliga" sexuella handlingar och en som inte gör det. Sexualitet förknippas med friska vuxna människor och därför blir sexualitet också något naturligt hos en vuxen frisk person. Vår värld är uppbyggd via sociala konstruktioner och utifrån motsattpar. Sjuk och frisk, rätt och fel blir obetydliga kategoriseringar om man inte har vissa egenskaper som passar in i respektive kategori. Detsamma gäller de skapade motsattparen barn och vuxen, man och kvinna. Vi tänker att dessa ord förklarar och förhåller sig till varandra

på samma sätt som asexualitet och sexualitet. Denna upptäckt uppfattar vi som en skatt vilken vi vill dela med oss av, ett sätt att problematisera kring fenomenen i samhället, oavsett hur de förhåller sig till rådande normer.

Engagemang

Under vår läsning av intervjuerna tyckte vi oss kunna skönja ett starkt engagemang och en strävan hos informanterna att förändra sina livsbetingelser. Viljan att berätta om den egna livssituationen och användandet av metaforer för att beskriva asexualitet ser vi som ett försök att skapa ett språk och ett utrymme kring asexualitet. I förlängningen uppfattar vi dessa handlingar som ett försök att möjliggöra asexualitet som en position och skapa ett utrymme för positionen i en diskurs.

Engagemanget visade på en önskan om förändring av samhällets osynliggörande och ofullkomliga syn på asexualitet. Detta tog sig flera uttryck och i vissa intervjuer framgick det tydligare än i andra. Likväl tänker vi att informanterna, bara genom att frivilligt delta i studien och delge oss sina mycket personliga berättelser, kan ses som ett uttryck för den viljan. Vi ser således intervjuerna, inte bara som värdefulla beskrivningar, utan även som en demonstration av en vilja sätta asexualitet på agendan och vidare verka för någon form av utveckling.

Under sista frågan i vår intervjuguide erbjöds informanterna att berätta något mer om asexualitet som de upplevde ditintills inte blivit sagt. Frågan gav upphov till förhållandevis långa och intressanta svar. Vår spontana reaktion på informanternas vilja att synliggöra asexualitet, var att det märktes ännu tydligare i svaren på denna öppna fråga.

Informanternas engagemang, vilja och kamp, genom inspirerande ord och tankar, är något som har smittat av sig på oss. Vår önskan är att deras engagemang kommer att påverka er som läser vår uppsats i samma riktning som oss, att ni ska förändra ert perspektiv på sexualitet och att ni ska ge utrymme för reflektioner kring asexualitet.

Koppling till socialt arbete

När vi berättat om idén till C-uppsatsen har många reagerat med nyfikenhet – *”Jaha, asexualitet, vad spännande”*. Många har även ställt fölfrågan – *”Men hur ska ni koppla det till socialt arbete?”*. Den sistnämnda frågan är självklart av högsta relevans och inte särskilt problematisk att svara på.

Socialt arbete handlar om att verka för människor, som lever i utsatta livssituationer av olika slag och är i behov av stöd. Vi anser att en av de viktigaste egenskaperna hos en socialarbetare bör vara en stor portion lyhördhet samt en öppenhet för människans mångfald. För detta krävs ett medvetet förhållningssätt till existerande normer i samhället och vad dessa får för konsekvenser för de människor som faller utanför normerna. En insikt och ett erkännande av marginaliserade människors livssituationer är en förutsättning för att kunna utföra ett gott socialt arbete. Bemötande av människor på ett inkluderande vis och kunskapen att identifiera människors behov av stöd utifrån deras egna premisser, är några exempel på direkta kopplingar som vi gör mellan vår kunskap om asexualitet och socialt arbete.

Eftersom asexualitet är osynliggjort i samhället vill vi genom vår uppsats verka för att synliggöra dess existens och tydliggöra dess innebörd. Därigenom vill vi, både inför kommande yrkesliv och i samhället i stort, öppna för nya perspektiv på människor och människors olika livssituationer. Vi anser att man bör medvetandegöra och kritiskt problematisera normer och dess förtryckande innebörd. Vidare anser vi att man måste uppfatta asexualitet efter dess egna villkor. Vår strävan är att asexualitet ska möjliggöras och uppfattas som en legitim position, inte bara i socialt arbete utan i alla arbeten med människor och i samhället som helhet.

För framtiden

Under arbetsprocessen mot den färdiga uppsatsen har vi fått kunskap om sådant vi inte efterfrågat men också nya tankar har väckts. Ett sådant exempel är hur förhållandet mellan genus och asexualitet kan tolkas? Skiljer sig diskursen kring sexualitet åt för kvinnor respektive män? Skiljer det sig åt mellan kvinnors och mäns asexualitet? I så fall på vilket sätt skiljer det sig och hur skulle man kunna koppla detta till diskursen kring sexualitet? Dessa frågor tycker vi skulle vara intressant att undersöka om vi får möjligheten att genomföra en sådan studie i framtiden.

I våra efterforskningar kring asexualitet fann vi framförallt forskning som belyser asexualitet som ett problematiskt tillstånd. Vi anser därför att det finns ett stort behov av forskning kring ämnet utifrån asexuellas egna upplevelser och känslor, likt vår utgångspunkt. På grund av denna avsaknad tänker vi därför att forskningsfältet kring asexualitet är en utmaning, men också en möjlighet. En möjlighet att trampa upp nya stigar och göra ”ingenmansland”, som diskursen asexualitet utgör, bebott.

REFERENSLISTA

Litteratur:

- Ambjörnsson, F. (2006). *Vad är Queer?* Stockholm: Natur och kultur.
- Borgström, E. (Red.). (2002). *Makalösa kvinnor*. Stockholm: Alfabeta.
- Burr, V. (2003). *Social Constructionism*. London: Routledge.
- Foucault, M. (2002). *Sexualitetens historia Band 1: Viljan att veta*. Göteborg: Daidalos.
- Giddens, A. (1995). *Intimitetens omvandling*. Nora: Nya Doxa.
- Johansson, H. (2006) *Brist på manliga förebilder – dekonstruktion av en föreställning och dess praktik*. Göteborg: Intellecta Docusys.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod – en introduktion i
S. Larsson, & J. Lilja, & K. Mannheimer (Red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s. 91-128). Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. & Lilja, J. & Mannheimer, K. (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*, Studentlitteratur: Lund.
- Lindgren, M. (2007). *Obligatorisk sexualitet och asexuell existens – Patologiserad (o)lust, (a)sexuella (icke)subjekt och frånvaro av begär som (o)möjliggör position*. (Självständigt vetenskapligt arbete inom fördjupningskurs i Genusvetenskap). Södertörns Högskola, Institutionen för genusvetenskap.
- Linnell, S. (2007). *Den märkeligaste böjelsen - att inte ha någon -Paradoxer och villkor i diskurser om asexualitet i svensk dags/kvällspress*. (C-Uppsats inom fördjupningskurs i Sociologi). Göteborgs Universitet, Sociologiska institutionen.
- Rich, A. (1986). *Obligatorisk heterosexuallitet och lesbisk existens*. (P. Laskar, övers.) Nacka: Matrixx.
- Rosenberg, T. (2002). Om heteronormativ historieskrivning i
Borgström, E. (Red.), *Makalösa kvinnor*. Stockholm: Alfabeta.
- Rubin, G. (1984). Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality In L. S. Kauffman (Red.), (1993). *American feminists thought at centurys end, a reader*. Cambridge, Massachusettes USA.
- Sveningsson, M. & Lövheim, M. & Bergquist, M. (2003). *Att fånga nätet – kvalitativa metoder för internetforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Thomassen, M (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis – introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.
- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Artiklar:

Juvva, S. & Biswas, B. & Rego, A. (2005). Sexuality in Adolescents with Visual Disability. *The Indian Journal of Social Work*, 66(4), 543-570.

Fullmer, E. M. & Shenk, D. & Eastland, L. J. (1999). *Negating Identity: A Feminist Analysis of the Social Invisibility of Older Lesbians.* *Journal of Women & Aging*, 11(2), 131-148.

McDonagh, R. (2007). Too Sexed-Up! *The Journal of Adult Protection*, 9(4), 27-33.

Prause, N. & Graham, C. A. (2007). Asexuality: Classification and Characterization. *Archives of Sexual Behavior*, 6(36), 341-356. Springer Science & Business Media, LLC.

Scherrer, K. S. (2008). Coming to an asexual identity: Negotiating Identity, Negotiating Desire. *Sexualities*, 11(5), 621-641.

Smith, P. P. (1992). Encounters with older lesbians in Psychiatric Practice. *Sexual and Marital Therapy*, 7(1), 79-86.

Nätet:

RFSU, asexualitet: <http://www.rfsu.se/ordlista.asp> 2009-03-17

RFSL, asexualitet: <http://www.rfsl.se/?p=410> 2009-03-17

Wikipedia, asexualitet: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Asexualitet> 2009-03-17

Aftonbladet: <http://www.aftonbladet.se/wendela/relationer/article4489283.ab> 2009-03-12

Vetenskapsrådet, forskningsetiska principer:

http://www.vr.se/download/18.aac1aa51132473084980005790/integritetskansligt_forskningsmaterial.pdf, 2009-03-03

BILAGOR

Bilaga 1. Informations- och Samtyckesbrev

Hej!

Tack för att du vill ställa upp på intervju för vår uppsats. Vi vill kortfattat informera dig om vad uppsatsen skall handla om och be om ditt skriftliga samtycke till att delta. Efter att du läst igenom detta brev vore vi tacksamma om du mailar tillbaka och berättar om du fortfarande vill delta i studien. Vi behöver detta samtycke för att kunna följa de etiska regler som finns för forskning.

Vi läser alla tre socionomprogrammet på Göteborgs universitet, institutionen för socialt arbete. Vi läser sista terminen och ska nu skriva vår C-uppsats som kommer att handla om asexualitet. Med vår uppsats vill vi ta reda på hur personer som definierar sig själva som asexuella upplever de normer som finns i samhället kring sexualitet. Vi har tänkt göra intervjuer främst via mail, vi kommer att skicka dig ett antal frågor som du kan svara på (och gärna så snabbt som möjligt). Om du helst inte vill göra intervjun via mail kan vi även göra intervjun via msn. Väljer du att göra intervjun via msn så bokar vi in en tid som passar – kom gärna med förslag!

Ditt deltagande i uppsatsen är självklart frivilligt, och du kan när som helst under produktionen av uppsatsen ångra ditt deltagande. I så fall använder vi oss inte av intervjun med dig. Redovisningen av intervjuerna kommer inte att avslöja din identitet, dvs. du kommer att vara anonym. De enda som har tillgång till intervjumaterialet är vi tre som författare och detta kommer endast att användas i forskningssyfte, nämligen som källmaterial till vår uppsats.

För att delta i denna studie vill vi också att du ska var myndig, ha fyllt 18 år, detta är också för att vi ska följa de etiska regler som finns för forskning.

Har du frågor kring vår uppsats eller ditt deltagande är du väldigt välkommen att höra av dig när du vill. Antingen via vår gemensamma arbetsmail xxxxxxxxxxxxxx eller till någon av oss:

Stina Nydahl

Mail
telefon

Ida Nygren

Jennie Bergius

Eller till vår handledare:

Helena Johansson

mail
telefon

Hör gärna av dig så snart som möjligt!

Med vänliga hälsningar
Stina, Ida och Jennie

Bilaga 2. Intervjuguide

Hej, vad roligt att du vill ställa upp på intervju!

Här är våra intervjufrågor. Skriv gärna så **långa** och **berättande** svar du kan på alla frågor. Tveka inte att ringa eller maila oss om du har några funderingar kring frågeställningarna.

- 1) **Beskriv hur du definierar din asexualitet och vad den betyder för dig.**
- 2) **När och Hur kom det sig att du började definiera dig själv som asexuell?**
- 3) **Hur utbredd tror du att kunskapen kring asexualitet är? Hur tror du att allmänheten skulle beskriva asexualitet?**
- 4) **Brukar du berätta för andra att du är asexuell/ibland eller alltid lever asexuellt? I sådana fall vilka berättar du det för?**
- 5) **Vad brukar du få för reaktioner av omgivningen när/om du berättar att du är asexuell?**
- 6) **Beskriv hur du upplever och påverkas av samhällets (medier, allmänhet osv.) föreställningar kring asexualitet?**
- 7) **Finns det något mer du vill berätta för oss om asexualitet?**

Får vi lov att kontakta dig igen via mail för eventuella uppföljningsfrågor?

Vi vill ha svaren så snart som möjligt och senast på måndag 30 mars, då vi arbetar under tidspress. Skicka svaren till denna mailadress, xxxxxxxxxxxx

Tack än en gång för att du ställer upp på intervju, utan er informanter skulle inte detta arbete vara möjligt att genomföra!

Med vänliga hälsningar
Jennie, Ida och Stina.